Protega
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

ENERKOM
Moravská cesta

PRÁVNÍ STUDIE

FUNGOVÁNÍ ENERGETICKÉHO SPOLEČENSTVÍ ENERKOM MORAVSKÁ CESTA, Z.S.

Zpracoval: **Mgr. Ing. Vít Brejša,** advokát a společník **Protega, advokátní kancelář** (dále jen „Zpracovatel“)

Objednal: **Středomoravská agentura rozvoje venkova, o. p. s.,** IČ: 28279069, Kostelec u Holešova 58, 768 43 (dále jen „Objednatel“)

Pro: **ENERKOM Moravská cesta, z. s.,** IČO: 21123977 (dále jen „Klient“ nebo „společenství“)

V Brně dne 10.10.2025

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU

NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Obsah

Základní informace a cíle studie 3
1. Analýza vlastnické struktury 4
1.1. Popis faktického stavu 4
1.2. Popis důsledků, které z faktického stavu pro fungování ES vyplývají 4
1.3. Doporučení právního nastavení právních vztahů a finančních toků při sdílení 6
1.4. Daňové dopady obou variant 8
1.5. Průběžné závěry 11
1.6. Právní vztahy při sdílení elektřiny 12
2. Daňové aspekty sdílení 15
2.1. DPH 15
2.2. Daň z elektřiny 19
2.3. Daň z příjmů právnických osob 20
2.4. Daň z příjmů fyzických osob 24
2.5. Odpisový režim FVE 25
3. Korporátní část 28
3.1. Členství ve společenství obecně 28
3.2. Členství velkých podniků 29
3.3. Členství podniků vlastněných obcemi – řešení 1: změna zákona 30
3.4. Členství podniků vlastněných obcemi – řešení 2: eurokonformní výklad 31
3.5. Specifika členství příspěvkové organizace 34
3.6. Statutární orgán 36
4. Plán majetkové účasti členů ve společenství 39
4.1. Vlastnictví výroben elektřiny společenstvím a jejich financování 40
4.2. Daňové dopady investice do vlastního zdroje elektřiny 45
5. Smlouvy a právní a podobné dokumenty apod. přímo spojené s vlastním založením ES 47
6. Definice a disclaimer 48

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Základní informace a cíle studie

- Klient je společenstvím pro obnovitelné zdroje ve smyslu § 20b zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (dále jen „**energetický zákon**“)

- Tato právní studie (dále jen „**Studie**“) je zpracována na základě objednávky dodavatele, kterým je Středomoravská agentura rozvoje venkova, o. p. s., IČ: 28279069, Kostelec u Holešova 58, 768 43 (dále jen „dodavatel“), a to jako součást projektu, který je spolufinancován z rozpočtu Státního fondu životního prostředí České republiky v rámci Národního programu Životní prostředí z Národního plánu obnovy, v rámci dotační Výzvy č. 7/2023: Zakládání energetických společenství.

- Cílem právní studie je poskytnout Klientovi vhled do základních otázek fungování společenství pro obnovitelné s ohledem na jeho specifika a priority, a připravit některé stěžejní dokumenty potřebné pro jeho fungování.

- Vzhledem k tomu, že společenství je již zapsáno v rejstříku spolků i v rejstříku energetických společenství, nezabývá se tato studie podrobněji vhodností výběru právní formy pro společenství (spolek x družstvo), detaily týkajícími se registrace společenství v registru energetických společenství vedeného ERÚ, ani druhu společenství dle energetického zákona (energetické společenství x společenství pro obnovitelné zdroje). Tyto otázky má již společenství vyřešeny.

- Společenství bude sdílet elektřinu úplatně, prozatím jen ze zdrojů členů, výhledově také z vlastních zdrojů (případně ze zdrojů k nimž bude mít přímé nebo nepřímé majetkové účasti).

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

1. Analýza vlastnické struktury

1.1. Popis faktického stavu

V současné době není společenství vlastníkem žádného významnějšího majetku. Z pohledu fungování, jakož i z poslání energetického společenství je zjevně relevantní plánování výstavby vlastních energetických zdrojů, nemovitostí, zařízení a další infrastruktury, včetně případných sítí, kterými bude elektřina (případně i teplo) vedena. Pro vlastnictví majetku společenství platí obecná pravidla (nijak odlišná od pravidel regulujících vlastnictví pro jiné soukromé subjekty). Společenství může být vlastníkem prakticky čehokoli, mělo by se však vždy jednat o majetek, který nějakým způsobem bude potřebný k dosahování účelů, pro které bylo společenství založeno. Řada energetických zařízení však může mít vysokou hodnotu, což vyžaduje vhodné nastavení majetkoprávních vztahů a vlastnické struktury.

Aktuální seznam výroben zapojených členů obsahuje Technická studie proveditelnosti.

Aktuální seznam členů společenství pro OZE je v příloze č.1.

1.2. Popis důsledků, které z faktického stavu pro fungování ES vyplývají

Právní význam vlastnictví výrobny elektřiny

V současnosti (2025) jsou výrobny využívané pro sdílení elektřiny výhradně ve vlastnictví členů společenství.

Právní režim sdílení je závislý na provozovateli výrobny (držiteli licence na výrobu pro příslušný zdroj).

Je třeba zmínit, že energetický zákon odlišuje **sdílení elektřiny společenstvím** a **sdílení mezi členy společenství**. Obě tyto varianty upravuje § 27e energetického zákona.

Základní rozdíl spočívá v tom, kdo je provozovatelem výrobny elektřiny. Společenství je totiž dle § 20i odst. 1 písm. d) energetického zákona oprávněno sdílet **pouze** elektřinu vyrobenou ve výrobně elektřiny provozované společenstvím nebo uloženou v zařízení pro ukládání elektřiny provozovaném společenstvím do předávacího místa člena společenství.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Jinak řečeno, sdílet elektřinu může společenství pouze ze zařízení, k němuž má licenci na výrobu elektřiny (pokud je pro takovou výrobnu licence vyžadována), případně ze zařízení, k němuž má (alespoň) užívací právo. Toto nastavení přebírá energetický zákon z evropské legislativy.[1] Společenství však není oprávněno sdílet elektřinu, která je mu nasdílena jejím členem.

Dokud tedy společenství nebude provozovatelem výrobny, veškeré sdílení se děje pouze mezi členy společenství, respektive smluvními stranami sdílení jsou jednotliví členové společenství. Společenství může být účastníkem takového právního vztahu toliko jako zastřešující, administrující subjekt. Nebude však dodavatelem elektřiny.[2]

Vzhledem k tomu, že společenství prozatím není vlastníkem žádných výrobních zdrojů ze zákonného pohledu samo nesdílí. Sdílí mezi sebou členové společenství. Společenství vůbec nevzniká právo ke sdílené elektřině.[3]

Podstatné je toto rozlišování mimo jiné z důvodu, že dle § 27e odst. 6 energetického zákona vzniká společenství povinnost poskytovat členům společenství informace pouze v případě úplatného sdílení společenstvím. Pokud je tedy sdíleno pouze mezi členy společenství (nikoli přímo společenstvím, tj. z jeho výroben), tato povinnost společenství nevzniká. Společenství tuto povinnost může zřejmě plnit dobrovolně i pro sdílení, které se děje v jeho rámci (mezi členy), nicméně vystavuje se tím riziku, že na něj budou aplikována ustanovení ohledně pravidel pro vyúčtování (včetně potenciálních smluvních pokut).

---

[1] Recitál 28 směrnice o zlepšení trhu s elektřinou: *„Právnická osoba, která splňuje kritéria společenství pro obnovitelné zdroje vymezené v čl. 2 bodu 16 směrnice (EU) 2018/2001 nebo občanského energetického společenství vymezeného v čl. 2 bodu 11 směrnice (EU) 2019/944,* ***by mohla se svými členy sdílet elektřinu vyrobenou ze zařízení, která plně vlastní.“*** a dále článek 16 směrnice pro trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepracované znění): *„Členské státy zajistí, aby občanská energetická společenství (…) byla oprávněna zajistit v rámci občanského energetického společenství sdílení elektřiny, která je vyrobena výrobními bloky vlastněnými daným společenstvím, s výhradou dalších požadavků stanovených v tomto článku a při zachování práv a povinnosti členů společenství jakožto konečných zákazníků.“*

[2] Myšleno v širším smyslu slova, tedy nebude osobou, která dodává, sdílí nebo jinak převádí právo k takové elektřině, neboť toto právo nemůže dále převádět na své členy.

[3] Omezení na 11 odběrných míst v rámci skupiny sdílení se však neuplatní ani pro jednu z forem sdílení prostřednictvím společenství (tzn. přímo od společenství nebo mezi členy společenství). Je tedy třeba rozlišovat sdílení mezi výrobci a dalšími aktivními zákazníky, kteří nejsou členy společenství, kde se tento limit uplatní, a sdílení mezi výrobci a aktivními zákazníky, kteří jsou členy společenství, kde tento limit neuplatní (uplatní se pouze limit 1000 odběrných míst ve skupině sdílení, který platí pouze do 30.6.2026).

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

1.3. Doporučení právního nastavení právních vztahů a finančních toků při sdílení

Z výše uvedeného plyne, že v souvislosti se sdílením v zásadě existují dvě možnosti, kterými lze přistoupit k nastavení finančních toků ve společenství:

Varianta a) Postupování pohledávek na úhradu sdílené elektřiny
• Výrobci postoupí své pohledávky na úhradu ceny sdílené elektřiny na společenství, společenství se zaváže jako úplatu za postoupení těchto pohledávek uhradit částku XY/kWh, která bude vypočtena jako cena za kWh, za kterou bude sdíleno jiným členům v daném období, minus administrativní poplatek společenství; • Odběratelé se zavážou uhradit cenu elektřiny která byla nasdílena od jiných členů přímo společenství (de-facto vysloví předchozí souhlas s postoupením dle předchozího bodu).
Varianta b) Netting
• Společenstvím nebudou hrazeny žádné částky odběrateli, ani nebude společenství přebírat žádné pohledávky od výrobců. • Společenství bude pouze dělat vyúčtování, a po skončení zúčtovacího období udělí pokyny, jednotlivým čistým odběratelům, aby uhradili určité částky konkrétním čistým výrobcům. • Z každé spotřebované kWh bude společenství hrazen pouze administrativní poplatek (jediné finanční prostředky, které v souvislosti se sdílením prochází přes společenství).

Skutečnost, že se jendá de-facto jediné legální možnosti právního nastavení sdílení dovozujeme také z naší e-mailové komunikace s ERÚ, kterou přikládáme k této studii jako přílohu č. 2.

<u>Výhody varianty a)</u>

- Pro výrobce atraktivnější, protože budou mít jasně danou pohledávku za společenstvím, které bude odpovídat za její uspokojení.
- Administrativní zjednodušení pro členy společenství
- Zřejmě jednodušší na pochopení a vysvětlení všem zúčastněným.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Výhody varianty b)

- Teoretická možnost tvořit skupiny sdílení čistě mezi plátci a neplátci, čímž lze na straně neplátců tvořit velkou úsporu na ceně elektřiny (z pohledu plátců DPH irelevantní). Skutečnost, že se společenství případně stane plátcem DPH, by na této skutečnosti neměla nic změnit.

Nevýhody varianty b)

- Zejména pro očekávané čisté výrobce[4] může být rizikové, že až do okamžiku vyúčtování nebude zřejmé, vůči komu jim bude vznikat nárok na úhradu elektřiny, respektive to, že může (a s největší pravděpodobností bude) vznikat vůči více různým subjektům. Toto riziko by bylo možné řešit ručením ze strany společenství, které by pro tyto účely tvořilo nějaký garanční fond (a následně vymáhalo regresy vůči neplatičům namísto výrobců).

Do budoucna je pak třeba zvažovat, zda v jedné skupině sdílení kombinovat zdroje provozované přímo společenstvím a zdroje provozované členy společenství. Zároveň bude třeba odlišovat tvorbu ceny sdílené elektřiny mezi členy a přímo společenstvím. Cena sdílené elektřiny společenstvím by měla být tvořena cenou za kWh a administrativním poplatkem. Cena elektřiny sdílené členem by měla být tvořena cenou za kWh, nějakým poplatkem za zprostředkování a marží člena, výsledná cena by však měla být v obou případech stejná, aby členové společenství nebyli diskriminováni tím, od koho jim je sdíleno (tedy zda od společenství nebo od jiného člena společenství).

Z uvedeného je tak zřejmé, že společenství vlastníkem jednotlivých výroben být nemusí, členové mohou v rámci společenství sdílet mezi sebou i bez toho (což se prakticky již děje), ale je třeba tyto režimy rozlišovat.

Z praktického hlediska je logické, aby společenství vlastní zdroje budovalo, protože výsledná cena elektřiny společenství, které není založeno za účelem vytváření zisku, může být pro členy výrazně cenově výhodnější než cena tržní. Z dosavadních zkušeností, jakož i z technické a ekonomické studie, vyplývá, že bude docházet k mísení sdílení ze zdrojů členů společenství s vlastními zdroji, a to především kvůli nedostatečné nabídce na straně výroby členů.

Ke stanovení tržní ceny (s ohledem na respektování § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů) při sdílení elektřiny nyní bude předkládán dotaz pro Koordinační výbor mezi Komorou daňových poradců ČR a Generálním finančním ředitelstvím, jeho závěry by měly být známé do konce roku.

Nicméně už nyní se rýsuje zásadní komplikace, spočívající v tom, že každý zdroj má jinou výrobní cenu elektřiny a každý provozovatel (člen) má jinou představu o své marži. Jednotné nastavení ceny sdílené

[4] Tím rozumíme subjekty, u nichž se očekává, že z výroben nasdílí více, než odeberou ze sdílení ve svých jiných odběrných místech.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

elektřiny v rámci společenství má své zejména provozní a administrativní výhody, ale takto stanovená cena nemusí být pro všechny o zájemce o sdílení s výrobnou rentabilní.

Druhou možností je nastavení individuální ceny na úrovni zdroje nebo skupiny sdílení. Toto by však mohlo generovat rozepře mezi členy o to, k jakému zdroji nebo do jaké skupiny má být ten který EANo přiřazen a s jakým alokačním klíčem. Vzhledem k povinnosti společenství nediskriminovat jednotlivé členy se tento postup jeví jako rizikový. Zároveň by společenství za účelem možnosti maximalizace efektivity sdílení mělo být oprávněno měnit skupiny sdílení jednotlivých členů, navíc časem bude možné zařazovat jednotlivá odběrná místa do více skupin sdílení.

Nejlepším, avšak nejbolestivějším řešením, tak v některých případech může být nepřijetí výrobce do sdílení. Skutečnost, že výrobce nedokáže při sdílení dosáhnout rentability, by neměla být na újmu společenství jako celku.

Na druhou stranu by však měly být nastaveny takové rozhodovací procesy, aby cena sdílené elektřiny byla nastavena vždy tak, aby pro drtivou většinu výrobců sdílení profitabilní bylo, respektive aby byly ceny nastaveny tak, aby výrobci dosáhli lepších cen než při běžném výkupu obchodníkem, a odběratelé lepších cen než je běžná cena při dodávce od obchodníka. Opak by mohl vést prakticky k destrukci celého společenství. V tomto kontextu je třeba zvážit, zda by o ceně elektřiny měli mít skutečně právo rozhodovat všichni členové společenství společně s hlasovacími právy, nebo zda toto nechat na jiném orgánu, než je členská schůze. Obecně řečeno totiž členové společenství, kteří budou jen v pozici subjektu, kterému je sdíleno, budou mít motivaci odhlasovat cenu co možná nejnižší.

Zároveň by určitá vyšší diskrece společenství samotného ohledně určování ceny elektřiny měla být dána proto, aby mohlo uzavírat dlouhodobé kontrakty o sdílení s výrobci, kteří vyjádří předběžný zájem být členy společenství, a u toho se zavážou pro určitou cenu poskytovanou na delší období (viz níže).

1.4. Daňové dopady obou variant

Postupování pohledávek

Při sdílení elektřiny dochází u výrobce k okamžiku dodání zboží ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 ZDPH a vzniku pohledávky z titulu dodání/sdílení elektřiny. Výrobce elektřiny vystavuje fakturu. V případě, že je výrobce plátcem DPH, tak vystavuje daňový doklad se všemi náležitostmi dle ustanovení § 29 ZDPH.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Pro zjednodušení administrativy by mohlo být možné využít postup dle ustanovení § 28 odst. 10 ZDPH, dle kterého na **základě ujednání výrobce a společenství by mohlo společenství vystavit daňový doklad/fatkuru namísto výrobce**, v takovém případě musí být na dokladu uvedeno, že je vystaveno třetí osobou. Takové ujednání by mělo být v písemné podobě, neboť správce daně může vyzvat společenství k prokázání existence takového ujednání. Upozorňujeme, že i v takovém případě odpovídá za vystavení dokladu, za jeho náležitosti i doručení příjemci stále dodavatel plnění (tj. výrobce), samozřejmě veškeré úsilí k naplnění těchto podmínek musí vynaložit i společenství jako osoba vystavující doklad.

Výrobce postupuje pohledávku vzniklou z titulu dodání/sdílení elektřiny na společenství, přičemž postoupení vlastní pohledávky není z pohledu ZDPH dodání zboží ani poskytnutím služby (explicitně uvedeno v ustanovení § 14 odst. 5 písm. c) ZDPH). Společenství se zavazuje výrobci elektřiny (postupiteli) uhradit za pohledávku částku XY/kWh za kterou bude sdíleno jiným členům v daném období, přičemž od této částky bude též odečten administrativní poplatek.

V případě, že je výrobce plátcem DPH, vzniká mu dle ustanovení § 28 odst. 8 ZDPH povinnost vystavit daňový doklad, a to do 15 dnů ode dne, kdy vznikla povinnost přiznat daň. Za příslušný měsíc je tak výrobce plátce DPH povinen odvést DPH ve výši 21 % z takto vystaveného dokladu, a to bez ohledu na skutečnost, že svou pohledávku z titulu sdílení/dodání elektřiny postoupil na společenství. Pokud bude příjemcem elektřiny plátce DPH, bude oprávněn si v souladu s podmínkami dle ustanovení § 72 a násl. ZDPH oprávněn nárok na odpočet z takového přijatého dokladu. Společenství se DPH v tomto případě nedotkne, neboť společenství bude sloužit pouze jako inkasní místo pro přikázanou úhradu pohledávek.

Příjmy z úhrady pohledávek nebudou na straně společenství vstupovat do obratu pro povinnou registraci k DPH, do obratu však budou vstupovat výnosy z administrativních poplatků, neboť se jedná o poskytnutí služby dle ustanovení § 14 ZDPH.

Pro výrobce z pohledu **daně z příjmů** potom dochází ke vzniku zdanitelného výnosu z prodeje elektřiny (u fyzických osob až v okamžiku inkasa pohledávky). Společenství má zdanitelný výnos jen v rozsahu administrativního poplatku.

V případě, že společenství obdrží za úhradu nabytých pohledávek nominální hodnotu pohledávky, může uplatnit proti takovému výnosu z pohledávky její pořizovací cenu. V případě, že by společenství obdrželo jako úplatu nižší hodnotu, než je nominální hodnota pohledávky bude možné uplatnit jako daňově uznatelný výdaj v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. s) zákona o daních z příjmů pouze její hodnotu do výše inkasa příjmu z pohledávky.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Tato varianta je představuje pro společenství administrativní zátěž v podobě většího množství účetních operací z titulu nabývání pohledávek a jejich inkasa. Zároveň je nezbytné vést oddělenou evidenci nabývaných pohledávek a sledovat průběžně jejich plnění.

Netting

Při variantě Netting dochází ze strany výrobců ke sdílení elektřiny přímo konečným odběratelům a společenství nepřijímá žádné pohledávky výrobců ani neinkasuje žádné peněžní prostředky od odběratelů, není tak součástí dodavatelského řetězce. Úkolem společenství při této variantě je provádění vyúčtování po skončení zúčtovacího období, kdy je udělen pokyn jednotlivým odběratelům k úhradě určitých částek konkrétním čistým výrobcům. Za každou spotřebovanou kWh je hrazen společenství administrativní poplatek, který představuje jediné finanční prostředky, které v souvislosti se sdílením elektřiny prochází skrze společenství.

Stejně jako v případě varianty „Postupování pohledávek“ dochází při sdílení elektřiny u výrobce k okamžiku dodání zboží ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 ZDPH a vzniku pohledávky z titulu sdílení elektřiny. Výrobce elektřiny vystavuje fakturu, v případě, že je výrobce plátcem DPH tak vystavuje daňový doklad se všemi náležitostmi dle ustanovení § 29 ZDPH. Stejně tak platí, že v případě, že je výrobce plátcem DPH, vzniká mu dle ustanovení § 28 odst. 8 ZDPH povinnost vystavit daňový doklad, a to do 15 dnů ode dne, kdy vznikla povinnost přiznat daň. Za příslušný měsíc je tak výrobce plátce DPH povinen odvést DPH ve výši 21 % z takto vystaveného dokladu. Pokud bude příjemcem elektřiny plátce DPH, bude oprávněn si v souladu s podmínkami dle ustanovení § 72 a násl. ZDPH oprávněn nárok na odpočet z takového přijatého dokladu.

Společenství bude účtovat administrativní poplatek za provádění vyúčtování, přičemž tento administrativní poplatek bude představovat poskytnutí služby ve smyslu ustanovení § 14 ZDPH, která se bude započítávat do obratu pro registraci DPH a bude se jednat zdanitelný výnos z pohledu daně z příjmů. Administrativní poplatek bude pro výrobce představovat daňově uznatelný náklad, neboť se bude bezesporu jednat o výdaj související se zajištěním a udržením zdanitelných příjmů ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 ZDP.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

1.5. Průběžné závěry

i. **Za účelem provozování výrobny elektřiny není nutné být jejím vlastníkem (je to však nejobvyklejší varianta)**

ii. **Energetický zákon odlišuje dvě varianty sdílení, na kterém se podílí společenství, a to:**
   a. **sdílení společenstvím (tj. z výrobny k němuž má výrobní licenci, případně užívací právo společenství);**
   b. **sdílení mezi členy společenství.**

iii. **Varianty sdílení je třeba odlišovat především z důvodu, že se odlišují subjekty oprávněné k obdržení úplaty. Stejně tak toto může mít daňové konsekvence, a to z důvodu, že společenství v takovém případě sdílení mezi členy elektřinu nepřeprodává, ale je de facto jen clearingovým místem.**

iv. **V zásadě existují dvě varianty, jak přistoupit k nastavení finančních toků ve společenství:**
   a. **Postupování pohledávek na úhradu sdílené elektřiny**
   b. **Netting (přímé účtování mezi členy)**

v. **Ke zvážení je zakotvit povinnost členů, kteří budou budovat nové výrobny za účelem sdílení, svěřit tyto do provozování společenství. Je však třeba promyslet všechny aspekty takového kroku, jako například motivace členů, postup při vystoupení člena ze společenství atd.**

vi. **Za účelem efektivity sdílení, zejména za účelem umožnění operativních zásahů do skupin sdílení a alokačních klíčů, nepovažujeme za efektivní řešení, aby byly uzavírány smlouvy o sdílení, ať už mezi členy společenství a společenstvím (jakmile se společenství stane provozovatelem jakékoli výrobny), nebo mezi členy společenství navzájem (pokud se bude jednat o sdílení mezi členy společenství). Společenství musí být oprávněno stanovit ceny elektřiny, i odměnu výrobce. Odpovídající oprávnění musí obsahovat stanovy společenství, které budou prováděny závaznými interními předpisy společenství. Smlouvy o sdílení považujeme pro tyto účely za neefektivní řešení, které by přinášelo zbytečnou byrokracii, a to z důvodu, že veškeré změny smlouvy by se musely řešit na individuální úrovni.**

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

1.6. Právní vztahy při sdílení elektřiny

Jak již bylo popsáno výše, v rámci společenství sdílejí elektřinu mezi sebou buď členové společenství, nebo společenství členům. Členové mohou sdílet elektřinu také přímo společenství, ale to budou zřejmě spíše okrajové případy (dokud společenství nebude vlastnit nějakou nemovitost, pravděpodobně taková potřeba nevznikne).

Pro sdílení platí následující východiska:

- **Správa skupiny**: Skupina sdílení má jednoho správce, který podává žádosti do EDC a má souhlasy všech zapojených EAN
- **Limity velikosti a území:** Jedna skupina sdílení (ve společenství i v bytovém domě) může mít max. 1 000 EAN.
- **15min pravidlo a „virtuální" povaha**: Sdílení se vyhodnocuje jen v té čtvrthodině, kdy výroba a spotřeba proběhly zároveň; jde o účetní (virtuální) operaci, ne o fyzický tok mezi odběrnými místy.
- **Měření:** Všechna výrobní i odběrná místa musí mít průběhové (intervalové) měření. Data sbírá DSO a EDC je používá k výpočtu sdílení.
- **Alokační klíč:** Elektřina se mezi odběrná místa dělí statickým procentním klíčem; lze zapnout iterační výpočet (aktuálně jen pro ≤ 50 EAN, max. 5 iterací). Změny nastavení v EDC nabývají účinnosti od 1. dne následujícího měsíce (typicky zadat ≥ 10 pracovních dní předem).
- **Sdílení probíhá mimo závazky z dodavatelské smlouvy**: vyhodnocuje jej EDC a promítá se do vyúčtování (ponížení obchodní složky podle sdílených kWh). Dodavatel nemá povinnost sdílení sám „počítat".
- **Poplatky za distribuci:**
  - Sdílení napříč distribuční soustavou (typicky společenství): regulované distribuční poplatky se platí jako obvykle.
  - Sdílení v rámci jednoho bytového domu bez využití DS: distribuční poplatky se neplatí (jde „po domovních rozvodech").
- **Organizační pravidla společenství**: Každý člen s hlasovacím právem může vykonávat max. 10 % hlasů. Ve společenství pro OZE nesmí být členem velký podnik; v energetickém společenství mohou být členy i velké podniky, ale hlasovací práva náleží jen malým podnikům (a dalším subjektům, které nejsou podniky).

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- **Technická/administrativní zásada:** Každé zapojené výrobní EAN (EANd) i odběrné EAN (EANo) se registrují do skupiny; u EANo se nastavuje procento alokace a priorita dodávky z jednotlivých výroben.
- **Časová dostupnost dat:** Detailní 15min data jsou v EDC dostupná typicky D+1; měsíční přehled slouží k vyúčtování.

U sdílení z velkých zdrojů je limitní problém možnost alokovat pouze v řádu setin procent (X.00). Běžné odběry domácností se pak dostávají pod rozlišitelnost možného nastavení v EDC.

Sdílet elektřinu je možné úplatně i bezúplatně. Společenství s bezúplatným sdílením nepočítá, této variantě se tedy v naší analýze nevěnujeme.

Podstatné změny v blízké budoucnosti

Odpadne omezení na 1000 odběrných míst, a omezení že sdílet se může jen na území tří souvislých ORP (od 1.7.2026)

Od 1.8.2026 vypadne z § 27f odst. 3 energetického zákona tato věta:

Předávací místa výrobce elektřiny, provozovatele zařízení pro ukládání elektřiny nebo zákazníka je možné přiřadit pouze do jedné skupiny sdílení bez ohledu na to, zda se jedná o přiřazení předávacího místa do skupiny sdílení mimo společenství nebo ve společenství.

Dále od 1.8.2026 vypadne z § 27e odst. 4 energetického zákona tato věta:

Předávací místo společenství nebo členů společenství je možné přiřadit pouze do jedné skupiny sdílení bez ohledu na to, zda se jedná o přiřazení předávacího místa do skupiny sdílení ve společenství nebo mimo společenství.

Tzn. od 1.8.2026 by mělo být možné přiřazovat odběrná místa do více skupin sdílení, což by mohlo (mělo) vést k vyšší efektivitě sdílení.

Od roku 2027 se také předpokládá přechod na dynamický alokační klíč, což potvrzue i EDC.[5] Předpokládáme však, že implementace dynamického alokačního klíče bude spíš pozvolná (možná bude nejdříve umožněna v režimu aktivního zákazníka, tak aby se nemohla dotknout velkých skupin sdílení).

Podotýkáme, že veškeré tyto budoucí predikce mohou být ještě dodatečně upraveny nebo odloženy. Dokud není konkrétní změna právních předpisů účinná, vždy může dojít k jejímu odložení.

[5] https://archiv.hn.cz/c1-67781740-rok-od-spusteni-komunitni-energetiky-v-cesku-energeticka-spolecenstvi-pri-sdileni-prichazi-az-o-polovinu-elektriny

Není naší ambicí snažit se popisovat, jak co nejvýhodněji nastavovat ekonomiku sdílení, co se týká energetického mixu výroben, zařízení pro ukládání elektřiny nebo odběratelů elektřiny, nebo nastavení alokačního klíče. Zaprvé zřejmě neexistuje jeden univerzální recept, a zadruhé správné nastavení se bude měnit především podle dostupných zdrojů a členů společenství. Bude to tedy vždy otázka optimalizace nastavení dostupných zdrojů a odběratelů. Navíc tyto otázky by měly být řešeny spíše v ekonomické a technické části analýzy. Naše právní analýza však poskytuje hlubší náhled do pravidel, kterými je třeba se při nastavení sdílení řídit. Přidaná hodnota naší analýzy je v pohledu do budoucna, tedy zejména v přehledu jak budou omezení při sdílení do budoucna odpadat.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

2. Daňové aspekty sdílení

2.1. DPH

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem o dani z přidané hodnoty, přičemž pro společenství se uplatňují standardní pravidla dle tohoto zákona.

Osoba povinná k dani

Vzhledem k tomu, že společenství má právní formu spolku a jeho hlavní činností nemůže být dle ustanovení § 217 odst. 1 OZ činnost výdělečná a jeho hlavním cílem je environmentální nebo sociální přínos dle ustanovení § 20b odst. 2 energetického zákona, je nezbytné posoudit, zda společenství bude pro účely ZDPH v postavení osoby povinné k dani.

Osobou povinnou k dani se dle ustanovení § 5 odst. 1 ZDPH rozumí osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomickou činnost, ale též i právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomickou činnost a nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání. Ekonomickou činností se dle ustanovení § 5 odst. 3 rozumí „…*činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a výkonu svobodných a jiných obdobných povolání podle jiných právních předpisů, za účelem získávání pravidelného příjmu. Za ekonomickou činnost se považuje zejména činnost spočívající ve využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získávání pravidelného příjmu.*“

Jelikož dle výše uvedeného vycházíme z předpokladu, že společenství koná na vlastní odpovědnost, bude provádět sdílení/dodání elektřiny za účelem získávání pravidelného příjmu a lze předpokládat, že bude existovat přímá vazba mezi úplatou za odebranou energií a službou v podobě sdílení elektřiny, bude považováno za osobu povinnou k dani ve smyslu ZDPH.

Zařazení společenství jako osoby povinné k dani má za následek povinnost sledování obratu pro účely registrace jako plátce DPH, možnost dobrovolné registrace jako plátce DPH, povinnost vystavovat daňový doklady dle vyúčtování sdílené elektřiny dle data uskutečnění zdanitelného plnění, rozdělování činnosti ekonomická a neekonomická a vliv na případné odpočty DPH v důsledku poměrného koeficientu.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Plátce DPH a registrace k DPH

Společenství jako osoba povinná k dani se sídlem v tuzemsku se stane plátcem DPH od prvního dne kalendářního roku bezprostředně následujícího po kalendářním roce, ve kterém její obrat v tuzemsku překročil částku 2 000 000 Kč, přičemž společenstevní se stává plátcem DPH dnem následujícím:

a) Po dni překročení částku 2 000 000 Kč, pokud správci daně ve včas podané přihlášce k registraci sdělí, že se chce stát plátcem tímto dnem nebo,

b) Po dni, kdy obrat v tuzemsku překročí v příslušném kalendářním roce částku 2 536 500 Kč.

Dovolujeme si upozornit, že bez ohledu na okamžik doručení rozhodnutí o registraci k DPH ze strany správce daně je společenství povinno vystavovat daňový doklad ode dne následujícího po dni překročení obratu dle výše uvedeného písmene b). Vzhledem k možné administrativní komplikaci této zákonné povinnosti lze doporučit této situaci předejít registrací dobrovolnou okamžikem překročení rozhodné částky obratu.

Do obratu společenství musí započítávat jak sdílení elektřiny ze zdrojů provozovných společenstvím, tak administrativní poplatky účtované jeho členům, případné i jiná plnění poskytovaná v rámci ekonomické činnosti.

Datum uskutečnění zdanitelného plnění a povinnost vystavit daňový doklad

Zdanitelné plnění se dle ustanovení § 21 odst. 4 písm. b) bod 1 ZDPH považuje při sdílení elektřiny za uskutečněné dnem vyhotovení dokladu o vyúčtování při dodání elektřiny, sdílení elektřiny nebo poskytnutí služby v elektroenergetice, nebo dnem zjištění skutečné spotřeby, pokud energetický zákon nestanoví povinnost poskytovat takové vyúčtování.

V případě, že společenství bude pouze přijímat administrativní poplatky, nikoli přímo sdílet elektřinu, považuje se dle ustanovení § 21 odst. 3 ZDPH za datum uskutečnění zdanitelného plnění den poskytnutí služby nebo vystavení dokladu, podle toho, jakým z těchto dvou okamžiku nastane dříve.

V návaznosti na datum uskutečnění zdanitelného plnění (dále jen „**DUZP**“) je společenství jako dodavatel povinno vystavit daňový doklad, a to dle ustanovení § 28 odst. 8 ZDPH do 15 dnů od DUZP.

Daňový doklad musí splňovat veškeré náležitosti daňového dokladu dle ustanovení § 29 ZDPH, zejména identifikace obou stran včetně názvu a platného daňového identifikačního čísla, evidenční číslo, DUZP, jednotková cena bez DPH, základ, sazba daně a výše daně, specifikace rozsahu a předmětu plnění.

Výše uvedené povinnosti ve vztahu k vystavování daňových dokladů se týkají pouze plátců DPH, avšak společenství po dobu statusu neplátce DPH má povinnost vystavovat obecnou fakturu (účetní doklad),

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

kde je potřeba uvádět označení „Neplátce DPH“. Tato skutečnost se však mění ode dne účinnosti registrace společenství jako plátce DPH. S ohledem přísnější pravidla registrace DPH lze doporučit hlídat DUZP.

DPH a členské příspěvky

Dle ustanovení § 61 písm. a) ZDPH platí, že členské příspěvky jsou plněním osvobozeným od DPH bez nároku na odpočet, pokud se jedná o poskytnutí služeb a dodání zboží s nimi úzce souvisejícího jako protihodnoty členského příspěvku pro vlastní členy právnických osob, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání a jejichž povaha je politická, odborová, náboženská, vlastenecká, filozofická, dobročinná nebo občanská, pokud toto osvobození od daně nenarušuje hospodářskou soutěž.

Aby mohlo být konstatováno, že členské příspěvky společenství jsou osvobozené od DPH, tak dle znění zákona musí být současně splněny všechny následující podmínky:

i) poskytnuté služby a dodané zboží představují protihodnotu členských příspěvků
ii) jedná se o poskytování vlastním členům právnických osob, které jsou založeny či zřízeny jako neziskové
iii) povaha těchto právnických osob je politická, odborová, náboženská, vlastenecká, filozofická, dobročinná nebo občanská
iv) osvobození nenarušuje hospodářskou soutěž.

Pokud jsou výše uvedené podmínky současně splněny, představují členské příspěvky plnění osvobozené od daně a nezahrnují se do obratu pro účely povinné registrace k DPH. Pokud však splněny podmínky nejsou, mohou mít členské příspěvky za následek, že se Společenství stane plátcem DPH.

Podotýkáme, že textace zákona je v tomto případě značně matoucí (zejména podmínky pod bodem i) výše). **Dle níže citované judikatury je třeba toto ustanovení interpretovat tak, že pokud členský příspěvek není nijak svázaný s plněním poskytovaným společenstvím jeho členům, tj. nejedná se o protiplnění za dodávku zboží/služby, jsou členské příspěvky plmněním osvobozeným od DPH.**

Naopak je nezbytné upozornit, že pokud by Společenství plátcem DPH bylo např. dobrovolně nebo z titulu povinné registrace a členské příspěvky by byly přesto osvobozeny dle výše uvedených podmínek, je nezbytné je zahrnovat do koeficientu pro krácení nároku na odpočet DPH na vstupu (více viz další kapitola věnovaná nároku na odpočet DPH).

Pokud budou členské příspěvky představovat skrytou úplatu za službu sdílení elektřiny a jeho výše by navíc byla ještě odvozena od množství sdílené elektřiny, jednalo by se fakticky o úhradu za službu, která

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

bude podléhat DPH. V rozsudku NSS 7 Afs 165/2022-46 ze dne 4. 4. 2023, organizace jako formálně zapsaný spolek poskytovala svým členům za úplatu členských příspěvků připojení k internetu a vykonávala tak fakticky hlavní výdělečnou činnost, přičemž tyto členské příspěvky byly posouzeny jako poskytování služby za úplatu, tudíž podléhající DPH. Z tohoto důvodu doporučujeme vést odděleně členský příspěvek, který bude sloužit k úhradě na fungování Společenství a bude v pevně stanovené výši a administrativní poplatek za sdílení elektřiny, který již bude podléhat DPH a jeho výše může být variabilní.

Nárok na odpočet DPH

V případě, že společenství bude plátcem DPH bude mít za splnění podmínek dle ustanovení § 72 a násl. ZDPH nárok na odpočet DPH z přijatých plnění, pokud přijatá plnění budou používána pro uskutečňování zdanitelných plnění.

Při zhodnocení a posuzování nároku na odpočet DPH je nezbytné rozlišovat, zda se přijaté plnění vztahuje i) k ekonomické činnosti, která představuje zdanitelné plnění s nárokem na odpočet (např. sdílení elektřiny nebo poskytování administrativních poplatků) nebo ii) k úplatnému postupování pohledávek, které představují dle ustanovení § 54 odst. 1 písm. t) ZDPH osvobozenou činnost bez nároku na odpočet DPH, případně jiné neekonomické činnosti – typicky hlavní činnost spolku, která není podnikáním.

U přijatých plnění, které se vztahují ke zdanitelným plnění viz i) výše bude mít Společenství plný nárok na odpočet DPH.

U přijatých plnění, které se vztahují výhradně k osvobozeným plněním nebo bezúplatným plněním viz ii) výše nebude mít Společenství žádný nárok na odpočet DPH.

V případě, že by společenství provozovalo tzv. smíšenou činnost, kdy budou poskytovány jak činnosti, tak činnosti osvobozené nebo činnosti mimo ekonomickou činnost bude společenství mít povinnost u takových přijatých zdanitelných plnění, které slouží pro smíšenou činnost uplatňovat poměrný či krácený nárok na odpočet DPH dle ustanovení § 75 a § 76 ZDPH. Typickým příkladem mohou být např. náklady na účetnictví nebo právní služby.

Pokud by společenství v budoucnu pořídilo společný investiční majetek např. FVE, baterie nebo měřící infrastrukturu a jeho prostřednictvím by poskytovalo dodání elektřiny, byl by tento majetek využíván výhradně pro uskutečňování zdanitelných plnění. V takovém případě by společenství mělo plný nárok na odpočet DPH z takového investičního majetku.

Pro uplatnění nároku na odpočet DPH musí společenství mít od dodavatele platný daňový doklad splňující veškeré náležitosti dle ustanovení § 29 ZDPH, zejména správné DIČ, které doporučujeme

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

ověřovat v rámci registru plátců DPH nebo systému VIES, uvést přijaté zdanitelné plnění v kontrolním hlášení a využít přijaté zdanitelné plnění pro ekonomickou činnost.

Skupina DPH

ZDPH umožňuje tzv. skupinovou registraci k DPH, kdy jeden plátce DPH zastupuje několik právně samostatných osob, přičemž všichni členové vystupují navenek pod jedním DIČ a vzájemná plnění uvnitř skupiny nejsou předmětem DPH. Každá osoba však může být pouze členem jedné skupiny. Skupinu mohou vytvořit pouze personálně nebo kapitálově spojené seskupení.[6]

Výhodou skupiny DPH pro společenství může být eliminace při vnitřním sdílení, podávání jednoho přiznání k DPH a jednoho kontrolního hlášení.

Nevýhodou skupiny DPH potom ručení všech členů skupiny za nedoplatek, povinnost vnitřních přepočtů koeficientů nároku na odpočet a povinnost sjednocení zpracování dokladů. Pokud by jeden ze členů skupiny poskytoval převážně osvobozená plnění bez nároku na odpočet DPH, byl by významné snížen nárok na odpočet DPH celé skupiny.

2.2. Daň z elektřiny

Daň z elektřiny je regulována částí čtyřicátou sedmou ZSVR (zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů).

Podstatné je, že sdílená elektřina je za určitých podmínek osvobozena od daně z elektřiny. Pro nabytí daně z elektřiny osvobozené od daně není třeba získávat zvláštní povolení (jako je tomu v některých dalších případech osvobození).

Podmínky osvobození sdílené elektřiny od této daně jsou upraveny v § 8 odst. 1 čtyřicáté sedmé části ZSVR, a jsou následující:

- ekologicky šetrná elektřina;
- instalovaný výkon výrobny do 50 kW.

V praxi se tak bude jednat především o menší solární elektrárny. Ostatní druhy výroben šetrné elektřiny (tj. větrné, vodní, biomasa, atd.) jsou buď typicky o větším výkonu nebo jsou velmi vzácné.

Podstatné je, že toto osvobození platí bez ohledu na charakter výrobce (fyzické osoby, společenství, firmy, obce, atd.). Osvobození platí také bez ohledu na počet výroben daného výrobce, tedy i v případě

[6] Za personálně spojené seskupení se rozumí osoba, která disponuje min. 40 % hlasovacích práv na podílu na základním kapitálu ve všech členech skupiny. Za kapitálově spojené seskupení se rozumí alespoň 40 % i nepřímého podílu.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

že má jedna osoba více výroben do 50 kW, může z každé z nich sdílet elektřinu osvobozenou od daně z elektřiny.

Sazba daně z elektřiny činí 28,30 Kč/MWh.

Daň odvádí do státního rozpočtu výrobce, tedy doposud členové společenství, v budoucnu potenciálně také přímo společenství (stane-li se vlastníkem provozovatelem zdroje). Z ekonomického pohledu nám připadá vhodné nezohledňovat v ceně, která bude hrazena výrobcům za sdílenou elektřinu skutečnost, zda jimi vyrobená elektřina je osvobozena či nikoli. Jinak řečeno, podle našeho názoru by měla být stanovena finální cena elektřiny, včetně daní z elektřiny a z přidané hodnoty, která bude hrazena výrobcům, bez ohledu na to, zda daný výrobce, respektive pro daný zdroj, je tato daň odváděna či nikoli. Případně pokud by společenství tvořilo skupiny sdílení čistě mezi plátci/ neplátci DPH, DPH by mohla být zohledňována.

Z pohledu spotřebitelů, tedy těch kdo za elektřinu platí, je totiž otázka daně z elektičny zcela irelevantní, a pokud by měla být daň z elektřiny nějak kompenzována výrobcům v důsledku by to vedlo k nerovnosti mezi členy s výrobnami které jsou/nejsou zatíženy daní z elektřiny.

Správcem daně z elektřiny jsou celní úřady

Aktuálně není ve sbírce zákonů vyhlášena žádná novela ZSVR (uvedená pravidla by tedy měla zůstat v blízké době neměnná).

2.3. Daň z příjmů právnických osob

Společenství jako zapsaný spolek bude považováno dle ustanovení § 17 odst. 1 ZDP za poplatníka daně z příjmů právnických osob, přičemž jsou očekávanými příjmy zejména:

- administrativní poplatky za správu sdílení;
- v případě vybudování vlastních zdrojů příjmy ze sdílení z těchto zdrojů;
- příjmy z členských příspěvků ;
- výnosy z nabytých pohledávek od výrobců elektřiny inkasovaných od odběratelů.

Dle ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) bod 2 ZDP však platí, že příjmy z členských příspěvků jsou osvobozeny od daně, pokud se jedná o členský příspěvek přijatý podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin přijatý spolkem, který není organizací zaměstnavatelů, nebo evropskou politickou nadací. **V této souvislosti si dovolujeme upozornit, že takové osvobození se neuplatní v případě, že výše takového členského příspěvku se přímo odvíjí od sjednané protihodnoty, kterou člen spolku**

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

čerpá, v takovém případě se totiž jedná o skrytou úplatu za poskytnuté plnění a nebudou od daně osvobozeny. [7]

U členských příspěvků je nezbytné upozornit na samotnou filozofii zákona o daních z příjmů, dle kterého platí, že pokud přijatý členský příspěvek osvobozen od daně z příjmů u příjemce (u spolku), potom je tento členský příspěvek daňově neuznatelným výdajem u poplatníka, který jej hradí. Tento mechanismus vyplývá z ustanovení § 25 odst. 1 písm. zo) ZDP.

Veřejně prospěšný poplatník

Společenství při naplnění zákonných znaků může být považováno za veřejně prospěšného poplatníka dle ustanovení § 17a ZDP. Za zákonné znaky je považováno zejména vykonávání hlavní činnosti jako činnosti nepodnikatelské. Dle předložených podkladů předpokládáme, že tato podmínka je splněna, neboť dle Čl. IV stanov je hlavní činností spolku veřejně prospěšná činnost směřující k naplnění účelu a poslání spolku a k ochraně a uspokojení společných zájmů členů spolku.

Pro společenství jako veřejně prospěšného poplatníka platí, že dle ustanovení § 18a odst. 1 ZDP nejsou předmětem daně z příjmů:

i. příjmy z nepodnikatelské činnosti za podmínky, že výdaje (náklady) vynaložené podle zákona o daních z příjmů v souvislosti s prováděním této činnost jsou vyšší
ii. dotace, příspěvky, podpora nebo jiná obdobná plnění z veřejných rozpočtů

Posouzení, zda výdaje přesahují příjmy z nepodnikatelské činnosti se provádí za celé zdaňovací období podle jednotlivých druhů činností, které Společenství provádí.

Naopak příjmem veřejně prospěšného poplatníka jsou dle ustanovení § 18a odst. 2 ZDP vždy příjmy:

i. z reklamy,
ii. z členského příspěvku (osvobození viz výše)
iii. v podobě úroku,
iv. z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

[7] V tomto ohledu lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu 3 Afs 284/2022 – 99 ze dne 14. 4. 2023, dle kterého platí, že *„Pokud organizace, která je formálně zapsaným spolkem, ve skutečnosti jako hlavní činnost vykonává výdělečnou činnost v podobě poskytování služby připojení k internetu za pravidelnou měsíční úplatu vykazovanou jako „členský příspěvek“, přičemž způsob výkonu této činnosti je obdobný činnosti komerčních poskytovatelů téže služby na trhu, uvedená úplata ve skutečnosti není členským příspěvkem přijatým spolkem podle stanov ve smyslu § 19 odst. 1 písm. a) bodu 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ale úplatou za služby. Podobná úplata proto nepředstavuje příjem osvobozený od daně, nýbrž příjem podléhající dani z příjmů podle § 18 odst. 1 téhož zákona“*

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Společenství je dle ustanovení § 18a odst. 3 ZDP jako veřejně prospěšný poplatník a má povinnost vést účetnictví, a to způsobem, aby nejpozději ke dni účetní závěrky byly vedeny odděleně příjmy, které jsou předmětem daně, od příjmů, které předmětem daně nejsou, nebo předmětem daně jsou, ale jsou od daně osvobozeny.

Společenství tak bude sestavovat základ daně následujícím způsobem:

i. hospodářský výsledek ze zdanitelné části bude upraven v souladu s postupem dle ustanovení § 23 až § 33 ZDP
ii. výdaje související s nepodnikatelskou činností budou vyloučeny jako daňově neuznatelné

Společenství jako veřejně prospěšný poplatník v právní formě spolku může za splnění podmínek dle ustanovení § 20 odst. 7 ZDP snížit svůj základ daně až o 30 %, maximálně však o 1 000 000 Kč, pokud prostředky získané touto úsporou na dani v následujícím zdaňovacím období použije na krytí nákladů (výdajů) nepodnikatelských činností. Pokud 30 % činí méně než 300 000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300 000 Kč, maximálně však do výše základu daně.

Spojené osoby

Ustanovení § 23 odst. 7 ZDP definuje pro účely zákona o daních z příjmů spojené osoby, a to:

a) kapitálově spojené osoby, přitom

1. jestliže se jedna osoba přímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se jedna osoba přímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob; a přitom tento podíl představuje alespoň 25 % základního kapitálu nebo 25 % hlasovacích práv těchto osob, jsou všechny tyto osoby vzájemně osobami přímo kapitálově spojenými,

2. jestliže se jedna osoba nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se jedna osoba přímo nebo nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob; a přitom tento podíl představuje alespoň 25 % základního kapitálu nebo 25 % hlasovacích práv těchto osob, jsou všechny tyto osoby vzájemně osobami kapitálově spojenými,

b) jinak spojené osoby, kterými jsou osoby

1. kdy se jedna osoba podílí na vedení nebo kontrole jiné osoby,

2. kdy se shodné osoby nebo osoby blízké podílejí na vedení nebo kontrole jiných osob, tyto jiné osoby jsou vzájemně osobami jinak spojenými. Za jinak spojené osoby se nepovažují osoby, kdy je jedna osoba členem dozorčích rad obou osob,

3. ovládající a ovládaná a také osoby ovládané stejnou ovládající osobou,

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

4. *blízké,*

5. *které vytvořily právní vztah převážně za účelem snížení základu daně nebo zvýšení daňové ztráty.*

Podíl na základním kapitálu nebo podíl s hlasovacím právem ve zdaňovacím období nebo období, za něž je podáváno daňové přiznání, se stanoví jako aritmetický průměr měsíčních stavů. Účast v kontrolní komisi nebo obdobném kontrolním orgánu a provádění kontroly za úplatu se nepovažuje za podílení se na kontrole.

V případě, že dodávání nebo sdílení elektřiny v rámci společenství bude prováděno mezi spojenými osobami dle výše uvedené definice, je nezbytné respektovat tzv. princip tržního odstupu, dle kterého by se ceny sjednané mezi spojenými osobami měly pohybovat ve stejné výši nebo za obdobných podmínek jako by k dodávání nebo sdílení elektřiny docházelo mezi osobami nespojenými. V případě rozdílu mezi tržními cenami musí být rozdíl uspokojivě doložen, v opačném případě se společenství vystavuje riziku úpravy základu daně ze strany správce daně při kontrolním postupu.

Pokud by docházelo k bezúplatnému dodávání nebo sdílení elektřiny je nezbytné upozornit, že na straně příjemce dochází ke vzniku majetkového prospěchu, který představuje jak u fyzických, tak u právnických osob zdanitelný příjem.

Z pohledu společenství je relevantní daň z příjmů právnických osob.

Očekávanými přijmy jsou zejména:

- administrativní poplatky za správu sdílení
- v případě vybudování vlastních zdrojů příjmy ze sdílení z těchto zdrojů
- příjmy z členských příspěvků (tyto jsou na základě ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů osvobozeny od daně, takže nebudou dále blíže rozebírány)

Sazba daně z příjmů právnických osob činí 21 %.

<u>Režim veřejně prospěšného poplatníka</u>

Společenství může být považováno za veřejně prospěšného poplatníka ve smyslu ustanovení § 17a zákona o daních z příjmů, neboť dle stanov jeho hlavní činností není podnikání. Dle ustanovení § 217 občanského zákoníku ani podnikání hlavní činností spolku být nesmí.

Z režimu veřejně prospěšného poplatníka pro společenství plyne především to, že příjmy z nepodnikatelské činnosti nejsou předmětem daně, a to za podmínky, že výdaje (náklady) vynaložené podle tohoto zákona v souvislosti s prováděním této činnosti jsou vyšší. Parametr přesažení příjmů nad výdaji se poměřuje zvlášť pro jednotlivé druhy činností spolku.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Jako veřejně prospěšný poplatník jste povinni vést účetnictví tak, aby nejpozději ke dni účetní závěrky byly vedeny odděleně příjmy, které jsou předmětem daně, od příjmů, které předmětem daně nejsou, nebo předmětem daně jsou, ale jsou od daně osvobozeny.

Veřejně prospěšný poplatník v právní formě spolku může podle § 20 odst. 7 zákona o daních z příjmů dále snížit základ daně (po snížení dle § 34 zákona o daních z příjmů) až o 30 %, nejvýše o 1 000 000 Kč, pokud prostředky získané touto úsporou na dani v následujícím zdaňovacím období použije na krytí nákladů (výdajů) nepodnikatelských činností. Činí-li 30% snížení méně než 300 000 Kč, lze odečíst 300 000 Kč, nejvýše však do výše samotného základu daně.

Transfer-pricing

V režimu daně z příjmů je na základě ustanovení § 23 ods. 7 zákona o daních z příjmů, který zakotvuje povinnost propojených osob dodávat mezi sebou za cenu obvyklou.

K dodání elektřiny mezi propojenými subjekty prostřednictvím sdílení v rámci společenství s největší pravděpodobností bude docházet. Nepředpokládáme však, že vzhledem k tomu, že cena zde bude tvořena prakticky tržně, by mohlo docházet ke vzniku povinnosti dodaňovat do obvyklé ceny dle tohoto ustanovení. S tím, že samozřejmě vycházíme z toho, že sdílení bude vždy úplatné.

2.4. Daň z příjmů fyzických osob

Dle předaných informací budou členy Společenství i fyzické osoby, které dodávají jimi vyrobenou elektřinu do Společenství.

Pro fyzické osoby nepodnikající je příjem z příjem z provozu výrobny elektřiny, ke kterému není vyžadována licence udělovaná Energetickým regulačním úřadem dle ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) ZDP ostatním příjmem. V případě, že takový příjem fyzických osob nepřesáhne ročně částku 50 000 Kč bude se jednat o osvobozený příjem dle ustanovení § 10 odst. 3 písm. a) ZDP. Pokud roční úhrn takových příjmů fyzických osob přesáhne částku 50 000 Kč, bude se jednat o zdanitelný příjem, přičemž při stanovení základu daně z takových příjmů jsou fyzické osoby v souladu s ustanovením § 10 odst. 4 ZDP oprávněny uplatněny související výdaje prokazatelně vynaložené na dosažní takových příjmů. Upozorňujeme, že takovýto způsob zdanění se uplatňuje pouze pro fyzické osoby, které mají možnost prodávat elektřinu bez licence ERÚ.

Druhým způsobem zdanění příjmů z dodávání elektřiny u fyzických osob je zdanění jako příjmů ze samostatné činnosti dle ustanovení § 7 ZDP. Pokud toliko fyzická osoba provozuje výrobnu elektřiny,

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

kde elektřinu vyrábí nikoliv pouze pro vlastní potřebu a takto vyrobenou elektřinu dodává do sítě a inkasuje za to příjem, bude se jednat o příjem ze samostatné činnosti dle § 7 ZDP – příjem z podnikání. Tato skutečnost je potvrzena i Sdělením GFŘ k 31.3.2017 „*Sdělení ke zdanění příjmů plynoucích fyzické osobě z provozu výrobny elektřiny" dle kterého jsou příjmy z provozu takto vyrobené elektřiny považované za příjmy ze samostatné činnosti dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) ZDP*".[8] Fyzické osoby, kterým vznikne příjem ze samostatné činnosti mohou v souladu s ustanovením § 7 odst. 7 písm. d) ZDP uplatnit paušální výdaj ve výši 40 %, nejvýše však do částky 800 000 Kč, případně výdaje ve skutečné výši. V těchto případech je nezbytné upozornit, že fyzické osoby jsou povinny vést evidenci příjmů a v případě uplatnění skutečných výdajů již daňovou evidenci dle veškerých náležitostí ustanovení § 7b ZDP.

Na stanovené základy daně fyzických osob je aplikována 15% sazba daně z příjmů fyzických osob, přičemž platí, že pokud základ daně fyzické osoby přesáhne 36násobek průměrné mzdy tak nad tuto částku se aplikuje sazba 23 %.[9]

K tomuto doplňujeme, že v posledních letech se měnily podmínky, za kterých je nezbytné mít licenci na výrobu elektřiny z FVE. Nepochybně existuje spousta provozovatelů FVE s licencí, kteří licenci za současných podmínek již nepotřebují. Energetický zákon pracuje s možností zrušení licence na žádost držitele licence. Pro některé výrobce by tak mohlo s ohledem na daňové povinnosti dávat smysl požádat o zrušení licence.

2.5. Odpisový režim FVE

Pro zajímavost uvádíme, že od 1.8.2025 došlo k novele zákona o daních z příjmů, kterou se změnil odpisový režim FVE, respektive došlo ke zrušení ustanovení § 30b zákona o daních z příjmů, který v minulosti upravoval specifická pravidla pro odepisování FVE. V důsledku zániku tohoto speciálního pravidla se nadále nové FVE budou odepisovat stejně jako jiná zařízení podléhající obecnému odpisovému režimu.

[8] Informace Generální finančního ředitelství ze dne 31. 3. 2017 https://financnisprava.gov.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/informace-stanoviska-a-sdeleni/2017/sdelenike-zdaneni-prijmu-plynoucich-fyzicke-osobe-z-provozu-vyrobny-elektriny

[9] 36násobek průměrné mzdy je pro rok 2026 stanovena na částku 1 762 812 Kč.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

K novele bylo vydáno sdělení Generálního finančního ředitelství č.j. 44604/25/7100-20110[10] z něhož plynou následující odpisová pravidla:

Název položky klasifikace CZ-CPA/CZ-CC	**Kód položky klasifikace CZ-CPA/CZ-CC**	**Odpisová skupina**	**Do této položky patří fotovoltaické články, moduly a panely.**
Stavby elektráren (díla energetická výrobní)	2302	4 (20 let)	
Stavby výrobní pro energetiku j. n. (kromě budov)	230249	4 (20 let)	
Polovodičová zařízení; diody vyzařující světlo; zamontované piezoelektrické krystaly; jejich díly	26.11.22	2 (5 let)	Do této položky patří fotovoltaické články, moduly a panely.
Invertory, usměrňovače, měniče	27.90.41	2 (5 let)	
Rozvaděče, rozvodné panely a jiné základny, vybavené elektrickým zařízením k vypínání, spínání nebo k ochraně elektrických obvodů, pro napětí <= 1 000 V	27.12.31	2 (5 let)	
Rozvaděče, rozvodné panely a jiné základny, vybavené elektrickým zařízením k vypínání, spínání nebo k ochraně elektrických obvodů, pro napětí> 1 000 V	27.12.32	3 (10 let)	
Baterie a akumulátory, vč. subdod.prací	27.20	2 (5 let)	

Novela tak přináší především urychlení odepisování technologických částí FVE (před novelou 240 měsíců) a možnost přerušení odepisování (např. za účelem vyhnutí se daňové ztrátě).

[10] Dostupné na: https://financnisprava.gov.cz/assets/cs/prilohy/d-seznam-dani/44604-25_Sdeleni_ke_zmene_odpisovani_FVE_v_navaznosti_na_zru.pdf

Nová pravidla odepisování lze na základě přechodných ustanovení novely zpětně také pro zařízení, jejich odepisování začalo po 30. červnu 2024, a dále také poplatník, který je držitelem investiční pobídky.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

3. Korporátní část

V rámci projektu bylo založeno společenství a zapsáno ve spolkovém rejstříku, dále je také vedeno v registru energetických společenství jako společenství pro obnovitelné zdroje, z projektu vzešly kompletní podklady pro založení a vznik společenství a jeho registraci u ERÚ.

V rámci tohoto projektu, jako reakce na poznatky získané z technické a ekonomické studie proveditelnosti, byly dále připraveny nové stanovy společenství.

Podrobněji se samostatně pozastavíme nad zřejmě nejpodstatnější korporátní otázkou, tj. členstvím ve společenství, a dále nad postavením a rozhodováním statutárního orgánu společenství.

3.1. Členství ve společenství obecně

Ohledně otázky členství ve společenství je aplikovat následující východiska

- Společenství je založeno v právní formě spolku;
- Společenství si zvolilo formu společenství pro obnovitelné zdroje ve smyslu ustanovení § 20b odst. 2 energetického zákona
- Navrhované stanovy společenství připouští dva druhy členství, a to hybatel, a sdílející, přičemž základní odlišností mezi nimi je především to, že hybatel má, na rozdíl od sdílejícího právo hlasovat na členské schůzi.

Základní pravidla pro členství ve spolku:

- dobrovolnost členství
- zákaz bezdůvodného znevýhodňování některých členů
- povinnost člena dodržovat stanovy a vnitřní předpisy společenství
- možnost zavedení členských příspěvků

Specifická pravidla pro společenství pro obnovitelné zdroje:

- **hlasovací práva** náleží jen členům, kteří se nacházejí v blízkosti energetických zařízení provozovaných touto právnickou osobou, a ani nikdo jiný než tito členové v ní nesmí přímo nebo nepřímo jinak uplatňovat rozhodující vliv,

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- **členy** mohou být jen fyzické osoby, malé nebo střední podniky, církve a náboženské společnosti a jejich evidované právnické osoby, územní samosprávné celky nebo dobrovolné svazky obcí nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných celků, *a contrario* tedy členy výslovně nemohou být velké podniky,
- **území** relevantní pro právní postavení členů a výrobny, které může zahrnovat souvislé území správních obvodů nejvýše 3 obcí s rozšířenou působností nebo území hlavního města Prahy.
- **maximálně 10 %** - člen společenství nemůže na nejvyšším orgánu vykonávat hlasovací právo s hlasy převyšujícími 10 % všech hlasů ve společenství (§ 20c odst. 7 energetického zákona)
- **převoditelnost členství** (§ 20c odst. 4 energetického zákona) – převoditelnost nelze omezit stanovami spolku (zásadní odchylka oproti běžnému spolkovému nastavení).

3.2. Členství velkých podniků

Ve společenstvích pro obnovitelné zdroje je vyloučeno členství velkých podniků.

Je mimo jakoukoli pochybnost, že je vyloučeno členstvo velkých podniků – právnických osob.

Podotýkáme, že podnikem může zcela nepochybně být i podnikající fyzická osoba. Fyzická osoba je výslovně dovoleným členem s hlasovacími právy. Ze znění zákona nelze dovodit, že pokud by taková fyzická osoba byla velkým podnikem, dopadala by na ni v těchto ohledech jakákoli omezení. [11]

Energetický zákon poznámkou pod čarou přímo odkazuje na doporučení o velikosti podniku, které zakotvuje rozdělení podniků dle velikosti.

Doporučení rozlišuje podniky dle velikosti, kdy hledisky pro dělení jsou zejména počet zaměstnanců, obrat a bilanční suma. Propojené a partnerské podniky se z hlediska doporučení považují za jeden podnik. Pro účely této Studie nepovažujeme za potřebné podrobněji rozebírat jednotlivá hlediska a pojmy partnerského a propojeného podniku.

Pro účely společenství pro obnovitelné zdroje je však podstatné posouzení, zda se subjekty, které jsou obchodními společnostmi (typicky akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným), a jsou vlastněny územními samosprávnými celky, posuzují jako samostatné podniky, nebo společně s územním samosprávným celkem, jímž jsou vlastněny.

[11] Velké podniky svou činnost ve formě podnikající OSVČ vykonávají velmi vzácně. Touto otázkou se tedy dále podrobněji nezaobíráme.

Tuto otázku reguluje zejména ustanovení článku 3 odst. 4 přílohy doporučení, dle kterého platí:

„*S výjimkou případů uvedených v odst. 2 druhém pododstavci* ***nemůže být podnik považován za malý nebo střední podnik, jestliže je 25 % nebo více procent základního kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo ovládáno, společně či jednotlivě, jedním či více veřejnými subjekty***.“

Z tohoto ustanovení pak tedy celkem jednoznačně plyne, v podstatě jakýkoli subjekt vlastněný obcí, musí být považován za velký podnik. Výjimka naznačená v první větě daného ustanovení zřejmě nebude mít mnoho praktických příkladů.

V zásadě tedy platí, že subjekty ovládané obcí ve formě obchodních společností (typicky s.r.o. a a.s.) nemohou být členy společenství pro obnovitelné zdroje.

3.3. Členství podniků vlastněných obcemi – řešení 1: změna zákona

Právní úprava společenství pro obnovitelné zdroje je v českém právu relativně velmi nová. Právní předpisy se v České republice mění velmi často, a energetický zákon obzvláště.

V delším období by tak ideálním řešením byla změna zákona, která by tuto otázku adresovala tak, aby byla umožněno efektivnější fungování společenství pro obnovitelné zdroje.

Inspiraci by bylo možné vzít například z § 7 nového zákona o kybernetické bezpečnosti, který stanoví následující:

„Odchylně od pravidel doporučení Komise 2003/361/ES pro účely tohoto zákona platí, že

a) čl. 3 odst. 4 doporučení Komise 2003/361/ES se neuplatní,

b) za podnik se nepovažují organizační složky státu, územní samosprávné celky a Česká národní banka, (...)“

Z tohoto ustanovení mimo jiné jednoznačně plyne, že národní právní úprava se může bez problémů odchýlit od přesného znění doporučení.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

3.4. Členství podniků vlastněných obcemi – řešení 2: eurokonformní výklad

Proč je česká úprava podle našeho názoru v rozporu se směrnicí o podpoře obnovitelných zdrojů

Domníváme se, že česká právní úprava členství ve společenstvích pro obnovitelné zdroje není plně v souladu se směrnicí o podpoře obnovitelných zdrojů.

Tato směrnice definuje společenství pro obnovitelné zdroje takto:

„společenstvím pro obnovitelné zdroje“ právní subjekt:

> *a) který je v souladu s platným vnitrostátním právem založen na otevřené a dobrovolné účasti, je samostatný a je*
>
> *účinně kontrolován podílníky nebo členy, kteří se nacházejí v blízkosti projektů energie z obnovitelných zdrojů*
>
> *vlastněných a vybudovaných tímto právním subjektem;*
>
> *b) **jehož podílníky nebo členy jsou fyzické osoby, malé a střední podniky nebo místní orgány, včetně obcí;***
>
> *c) jehož hlavním účelem není vytváření zisku, ale poskytování environmentálních, hospodářských nebo sociálních společenských přínosů svým podílníkům nebo členům anebo místním oblastem, kde provozuje svou činnost;*

Článek 22 odst. 1 směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů uvádí následující:

*„Členské státy zajistí, aby konečníí zákazníci, a zejména domácnosti, byli oprávněni zapojovat se do společenství pro obnovitelné zdroje a přitom si zachovali svá práva či povinnosti jako konečníí zákazníci, aniž by se na ně vztahovaly neodůvodněné nebo diskriminační podmínky nebo postupy, které by bránily jejich účasti ve společenství pro obnovitelné zdroje, za podmínky, že v případě **soukromých podniků** taková účast nepředstavuje jejich hlavní obchodní nebo profesní činnost.“*

Recitál 70 směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů dále výslovně uvádí, že:

*„Účast místních občanů **a místních orgánů** na projektech v oblasti energie z obnovitelných zdrojů prostřednictvím společenství pro obnovitelné zdroje vytvořila významnou přidanou hodnotu, pokud jde o akceptaci energie z obnovitelných zdrojů na místní úrovni a přístup k dalšímu soukromému kapitálu, což vede k místním investicím, větší možnosti volby pro spotřebitele a větší účasti občanů na*

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

energetickém přechodu. Tato lokální participace dále získá na významu v kontextu zvýšené kapacity energie z obnovitelných zdrojů.“

Z těchto dvou východisek plyne, že směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů klade důraz na komunitární povahu společenství pro obnovitelné zdroje. Tam kde směrnice hovoří o podnicích, míní tím zjevně soukromé podniky (nikoli podniky v tzv. veřejném vlastnictví).

„Místní orgány“ ve smyslu směrnice: funkční, nikoli formalistický výklad

Směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů používá pojem „m*ístní orgány (local authorities), včetně obcí*“. Jako unijní předpis neřeší specifika organizace samosprávy v jednotlivých členských státech. V praxi proto musí obstát funkční výklad: místní orgány zahrnují všechny nástroje, jimiž obec reálně vykonává své samosprávné úkoly – tedy nejen samotné orgány obce in persona, ale i právnické osoby obcí přímo či nepřímo ovládané, které plní veřejnoprávní úkoly v místním zájmu.

Tomu odpovídá i české vnitrostátní vymezení. Podle § 35 odst. 1 zákona o obcích:

„Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud zákon nestanoví jinak.“

Ustanovení § 35 odst. 1 a 2 zákona o obcích vymezuje samostatnou působnost zejména jako záležitosti v zájmu obce a jejích občanů (bydlení, zdraví, doprava a spoje, informace, vzdělávání, kultura, veřejný pořádek atd.). Jinými slovy: **obec zakládá právnické osoby primárně k plnění veřejných úkolů, nikoli k čistě komerčním účelům.**

Z toho plyne, že obcemi vlastněné/ovládané společnosti typicky vykonávají ekonomickou činnost podpůrně a účelově ve prospěch výkonu samosprávy. **Nejde o subjekty**, pro něž je energetika **primární oblastí podnikání**, nejde o soukormé podniky, které by měly být vyloučeny za zapojování do společenství.

Nesoulad české úpravy: arbitrární rozlišování členů s hlasovacími právy

Současná česká úprava rozlišuje mezi:

- příspěvkovými organizacemi územních samosprávných celků (které mohou mít v OES hlasovací práva), a
- obchodními korporacemi založenými/ovládanými obcemi (které jsou od hlasovacích práv vyloučeny).

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Toto rozlišení působí **arbitrárně**. Z pohledu směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů není podstatná **právní forma** nástroje samosprávy, ale **to zda se jedná o místní orgán či nikoli**. Příspěvková organizace domu dětí a mládeže a 100% obecní s. r. o., která zajišťuje technické služby či lokální dopravu, **plní shodně veřejný úkol v místním zájmu**. Není nijak zřejmé proč by jeden z těchto subjektů měl být považován za místní subejkt a druhý nikoli.

Komparativní argument: unijní neutralita vůči organizačním modelům

Ve členských státech se modely výkonu místní samosprávy **významně liší**: někde obce vykonávají služby „napřímo“, jinde přes různé právnické osoby (od příspěvkových až po obchodní korporace). Pokud by právo členského státu vylučovalo z hlasování všechny obecní obchodní korporace bez ohledu na jejich účel a míru komerčnosti, vedlo by to k nežádoucí nerovnosti napříč Unií – totéž činné uspořádání by bylo v jedné zemi „s hlasem“, v jiné „bez hlasu“. **Směrnice přitom zamýšlí rovné podmínky a podporu místních subjektů v komunitní energetice.**

Eurokonformní výklad současného znění energetického zákona

Vzhledem k výše uvedenému je podle nás obhajitelné uplatnit eurokonformní výklad dotčených ustanovení energetického zákona již v jejich současném znění tak, že

- **subjekty ovládané obcemi mohou být členy OES s hlasovacími právy, bez ohledu na to, zda se jedná o podniky či nikoli**
- takové subjekty je možné materiálně považovat za součást místních orgánů (local authorities), resp. za nástroje výkonu samosprávy, a jejich postavení se z hlediska komunitního přínosu neliší od příspěvkových organizací, které zákon výslovně připouští.

Tento výklad respektuje účel směrnice (posílení spolupráce občanů a místních subjektů) a zároveň zachovává její ochranné mantinely vůči „velkým“ komerčním podnikům v energetice.

Průběžné závěry

i. **Směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů vyžaduje otevřené členství a akcentuje místní subjekty; omezení členství se má týkat soukromých subjektů, nikoli obecních nástrojů samosprávy jako takových.**
ii. **Česká úprava, která mechanicky vylučuje z členství veškeré obecní obchodní korporace (a současně připouští příspěvkové organizace) ovládané obcemi, je formalistická a arbitrární.**

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

iii. **Funkční výklad pojmu „*místní orgány*“ je nutný pro rovné uplatnění směrnice o podpoře obnovitelných zdrojů v EU a koresponduje s § 35 zákona o obcích (právnické osoby zřizované k výkonu samosprávy).**

iv. **Eurokonformní výklad českého energetického zákona umožňuje již nyní členství obecních subjektů ve společenstvích pro obnovitelné zdroje.**

Rizika spojená s těmito závěry

Podotýkáme, že námi výše provedená interpretace právní úpravy je v zásadě v rozporu s doslovným formalistickým zněním právních předpisů přijatých na národní úrovni.

Aplikace těchto závěrů může v budoucnu vést k nezbytnosti vylučování nebo zneplatňování členství některých členů, což může působit celkem zásadní komopikace pro činnosti společenství

3.5. Specifika členství příspěvkové organizace

Východiska: postavení příspěvkových organizací (PO) a majetkový režim

Příspěvkové organizace obcí jsou zřizovány k výkonu činností obce zpravidla neziskové povahy. Hospodaří se svěřeným majetkem zřizovatele v rozsahu a za podmínek vymezených zřizovací listinou; v řadě případů je k nakládání s majetkem nutný předchozí písemný souhlas zřizovatele. PO zásadně nabývá majetek pro svého zřizovatele, nestanoví-li zákon či zřizovatel jinak. Vlastní příjem může generovat zejména v doplňkové (hospodářské) činnosti, která však nesmí narušit plnění hlavního účelu a musí být účetně oddělena od hlavní činnosti.

Instalace fotovoltaických panelů (FVE) na objektech ve správě PO představuje zásah do svěřeného majetku (typicky jako technické zhodnocení). V důsledku toho obvykle vyžaduje postupy a souhlasy předvídané zřizovacími listinami, včetně posouzení účelnosti a hospodárnosti investice. Je třeba předem vyjasnit, kdo FVE pořizuje a financuje (zřizovatel vs. PO) a v jakém režimu bude elektřina vyráběna a dále nakládána.

Elektřina jako „věc“, ocenění a zásady hospodaření obce

Z pohledu občanského práva je vyrobená elektřina věcí a tvoří majetek ve smyslu občanského zákoníku. Z toho plyne možnost stanovit její obvyklou (tržní) cenu, která je výchozím bodem pro úplatné transakce. U obce platí povinnost nakládat s majetkem účelně a hospodárně; prodej za cenu nižší než

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

obvyklou vyžaduje řádné odůvodnění (např. důležitým zájmem obce či veřejným zájmem). Porušení pravidel může vést až k neplatnosti právního jednání a odpovědnosti.

Upozorňujeme, že úplata dohodnutá mezi stranami se může lišit od základu pro daňové povinnosti (např. pravidla pro spojené osoby), a proto je namístě počítat s daňovými dopady při nastavení cenového mechanismu sdílení.

Hlavní vs. doplňková činnost ve vztahu k výrobě a sdílení elektřiny

Doplňková činnost má hospodářský charakter a slouží k lepšímu využití kapacit PO; okruhy doplňkové činnosti stanoví zřizovatel ve zřizovací listině a musí navazovat na hlavní účel. Zisk z doplňkové činnosti je použitelný jen ve prospěch hlavní činnosti, ledaže zřizovatel určí jinak; naopak ztrátu z hlavní činnosti lze krýt ziskem z doplňkové činnosti. Právní předpisy nevylučují, že doplňková činnost bude dočasně ztrátová, avšak podmínky jejího výkonu může zřizovatel dále omezit.

Pro výrobní a sdílecí modely elektřiny je tedy vhodné a praktické, aby výroba i sdílení byly – mají-li být provozovány v doplňkové činnosti – výslovně zakotveny ve zřizovací listině (název činnosti, účel, limitace a způsob sledování výsledků).

Účast příspěvkové organizace v energetickém společenství (ES)

Právní úprava rozpočtových pravidel územních rozpočtů zakazuje PO zakládat či zřizovat právnické osoby a mít majetkovou účast v právnické osobě založené za účelem podnikání. Tento zákaz nevylučuje účast PO jako člena již existující právnické osoby, která není založena za účelem podnikání – tedy ani členství v energetickém společenství se statutem nepodnikatelské korporace. Účast PO však vyžaduje soulad se zřizovací listinou a souhlas zřizovatele; příslušná práva a povinnosti je žádoucí promítnout do zřizovací listiny (včetně vymezení práv k nakládání se svěřeným majetkem a pravidel pro výrobu a prodej zboží, jsou-li předmětem činnosti).

Zřizovatel by měl před povolením členství PO v ES posoudit mimo jiné: (i) majetkové povinnosti a rizika plynoucí z účasti, (ii) vliv na plnění hlavní činnosti PO a (iii) kompatibilitu s interními předpisy a rozpočtovými pravidly. Vhodným výstupem je usnesení zastupitelstva a související dodatek ke zřizovací listině.

V určitých případech si však dovedeme představit, žetato změna nebude nutná, a to v případech, kdy PO již nějakým způsobem zřizovací listinu upravovala za účelem např. prodeje přetoků z FVE

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

obchodníkovi. Pokud byl dodatek zřizovací listiny popsán trochu obecněji, je možné, že se do vymezeného rozsahu doplňkové bude spadat i úplatné sdílení prostřednictvím společenstvím.

Doporučený „compliance“ checklist pro zřizovatele a PO

- **Model a role**: Vymezení postavení subjektů v rámci sdílení, ověření kompatibility s účelem a kapacitami PO.
- **Zřizovací listina**: Po prověření potřebnosti případné vložení samostatné kapitoly pro výrobu a sdílení elektřiny. Je vhodné zohlednit silnou roli společenství ohledně cenotvorby a přípravě alokačních klíčů.
- **Dokumentace**: Usnesení zastupitelstva, dodatek ke zřizovací listině, interní směrnice PO. Vymezení práv a povinností v rámci ES a pravidel sdílení.

3.6. Statutární orgán

Složení statutárního orgánu

Statutární orgán může být:

- individuální – typicky předseda, nebo
- kolektivní – např. výbor.

Volba mezi těmito variantami je čistě na rouhodnutí společenství a na tom, jakou schválí úpravu ve stanovách.

Dvě role statutárního orgánu

Statutární orgán plní dvě odlišné funkce:

- Vnitřní rozhodování a zajištění chodu spolku
    - Určuje směřování spolku a přijímá usnesení (např. výběr dodavatele větrné elektrárny, schválení rozpočtu apod.).
- Jednání navenek (zastupování)
    - Konkrétní osoby ze statutárního orgánu podepisují za spolek smlouvy a vykonávají úkony vůči třetím osobám (včetně mj. výkonu práv společníka v s. r. o., např. hlasování na valné hromadě). Způsob jednání vždy určují stanovy a zapisuje se do veřejného rejstříku.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Vnitřní pravidla (kdo o čem rozhoduje) a způsob jednání navenek nejsou totéž—může o tom rozhodnout výbor, ale navenek nakonec podepisuje předseda nebo předseda s dalším členem, podle stanov.

Kolektivní orgán a role předsedy výboru

Zvolíte-li kolektivní orgán (výbor), obvykle si ze svého středu volí předsedu výboru (nejde o „předsedu spolku“ jako individuální statutární orgán, ale o předsedu daného kolektivního orgánu). Stanovy mohou upravit, že při rovnosti hlasů má předseda rozhodující hlas (pružnější rozhodování), a jak se svolává a usnáší výbor (kvóra, většiny, zápisy).

Příklad (vnitřní rozhodnutí): Výbor se sejde a usnese, kterého dodavatele zvolí. Usnesení je interní základ; teprve poté následuje podpis smlouvy navenek podle způsobem určeným podle stanov a zapsaným do rejstříku spolků.

Jednání navenek

Stanovy umožňují zvolit si reprezentaci prakticky podle potřeb, musí však jednat osoba z statutárního orgánu. Běžné a přehledné varianty:

- Samostatné jednání předsedy výboru
  - *„Za spolek jedná předseda výboru samostatně.“*
  - Předseda podepisuje sám, není třeba žádné zmocnění.
- Kombinace podle hodnoty plnění (dvoustupňová kontrola)
  - *„Za spolek jedná předseda výboru samostatně; u právních jednání s plněním nad 200.000,- Kč jedná předseda společně s dalším členem výboru.“*
  - Malé věci rychle, velké s kontrolou čtyř očí.
- Vždy dva podpisy (společné jednání)
  - *„Za spolek jednají vždy alespoň dva členové výboru společně.“*
  - Vyšší bezpečnost, pomalejší operativa.

Plná moc a „pověření“ – kdy (ne)potřebujete zmocnění

Člen statutárního orgánu jedná za spolek z titulu funkce (podle stanov) – žádnou plnou moc nepotřebuje.

Pokud chcete, aby jednala jiná osoba (např. advokát či projektový manažer), člen statutárního orgánu jí může udělit:

- plnou moc (běžně podle § 441 a násl. OZ), nebo

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- pověření pro konkrétní věc jinému členovi výboru(obsahově obdobné plné moci, ale nikoli generální, vždy věcně vymezené).

Co si ohlídat ve stanovách

i. **Jasné vymezení statutárního orgánu (předseda vs. výbor).**
ii. **Způsob svolání a usnášení (kvórum, většiny, rozhodující hlas předsedy při rovnosti).**
iii. **Způsob jednání navenek (samostatně/společně, limity částek, typy úkonů).**
iv. **Povinnost zápisu z jednání výboru a archivace.**

Stručné shrnutí

i. **Statutární orgán může být předseda nebo výbor.**
ii. **Rozlišujte vnitřní rozhodnutí a vnější jednání navenek – obojí má být jasně popsáno ve stanovách.**
iii. **Reprezentaci navenek si nastavte prakticky (samostatně/společně, limity částek).**
iv. **Plná moc je nástroj pro osoby mimo statutární orgán (nebo pro specifické úkony), nikoli „náhrada“ funkčního jednání statutárního orgánu.**

Konkrétní návrhy

V současném znění stanov doporučujeme ve vztahu ke statutárnímu orgnu zejména:

i. **Upravit počet členů orgánu na fixní liché číslo.**
ii. **Zvážit potřebnost místopředsedy.**
iii. **Upravit způsob jednání za spolek navenek.**
iv. **V rámci stanov striktně rozlišovat způsob jednání za spolek, a interní jednání výboru uvnitř spolku.**
v. **Nastavit neurčitou dobu trvání funkce člena výboru.**
vi. **Specifikovat, jaké vnitřní předpisy může výbor vydávat.**
vii. **Umožnit schůze výboru prostřednictvím technických prostředků (tzn. přes nějakou videokonferenci). Pozor, nejedná se o totéž jako o rozhodávní per rollam, jak máte naznačeno ve stanovách pro kontrolní komisi. Schůze prostřednictvím technických prostředků je prakticky normální schůze, akorát na sebe členové „nemohou sáhnout“. Per rollam je specifický písemný postup (upravený v ZOK např. pro nejvyšší orgány akciových společností a společností s ručením omezeným[12]).**

[12] viz např. § 175 ZOK a násl.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

4. Plán majetkové účasti členů ve společenství

Popis faktického stavu a předpokladů k realizaci projektu

V užším slova smyslu nemohou mít členové ve společenství žádnou majetkovou účast, neboť společenství je založeno ve formě spolku, což je korporace založená na tzv. zájmovém principu a osobní povaze členství.

Se vznikem členství tak členovi nevzniká povinnost k žádnému vkladu do základního kapitálu společenství, kterému by pak odpovídal jeho majetkový podíl na společenství, tak jak tomu je u obchodních společností.

Svým majetkem se na činnosti společenství mohou členové podílet zejména v následujících podobách:

- členské příspěvky
- platby za nasdílenou elektřinu;
- přímé vlastnictví výroben;
- investice do výroben přímo nebo nepřímo (spolu)vlastněných společenstvím.

Členské příspěvky navrhujeme řešit směrnicí, kterou pro Vás připravíme, která bude schválena členskou schůzí, a která stanoví mantinely v nichž se může pohybovat výbor při stanovování jejich výše.

Otázce plateb za nasdílenou elektřinu se věnujeme v jiných částech této analýzy.

Přímé vlastnictví výroben členy společenství nepředstavuje přímou majetkovou účast na společenství, nicméně je samozřejmě nezbytné jej zmínit, protože především v úvodních letech činnosti společenství se bude jednat o klíčové zdroje pro činnost společenství.

Investicemi (případně zápůjčkami) členů souvisejícími s instalací výroben následně vlastněných společenstvím, se člen může intenzivněji majetkově zapojit do rozvoje společenství. Do stanov společenství můžeme začlenit přednostní právo člena podílet se na těchto aktivitách společenství.

Obecně řečeno výše uvedené majetkové příspěvky členů ve společenství nemají žádný vliv na jejich postavení jako člena společenství. Je však možné vytvořit více druhů členství, kdy například bude členství typu investor, které bude členovi dávat právo účastnit se investičních akcí společenství, nebo členství typu výrobce, které bude vymezovat speciální práva a povinnosti pro členy, jejichž výrobny budou užívány pro činnost společenství.

Pokud mají být ve společenství zaváděny různé druhy členství, je třeba toto učinit co nejdříve, neboť do budoucna může být problém změny odhlasovat. Dle § 220 odst. 2 občanského zákoníku totiž platí, že

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

omezit práva nebo rozšířit povinnosti spojené s určitým druhem členství lez jen za podmínek určených předem ve stanovách, jinak se souhlasem většiny dotčených členů.

Další variantou, kterou lze zavést je například sleva na členských příspěvcích pro členy za každou kW výkonu jejich výrobny, kterou poskytnou ke sdílení ve společenství apod.

4.1. Vlastnictví výroben elektřiny společenstvím a jejich financování

Případné budoucí výrobny může společenství vlastnit buď napřímo nebo prostřednictvím právnické osoby, kterou za tímto účelem založí (samostatně nebo společně s dalšími subjekty). Všechny tyto varianty jsou legální, a teoreticky přicházejí v úvahu, každá z nich má svá pro a proti.

Nelze učinit jednoznačný závěr, která z variant je pro společenství vhodnější. Podstatnější bude, kterou variantu budou preferovat subjekty, které budou investici spolufinancovat.

Podotýkáme, že vlastnictví výrobny elektřiny (ať už přímo nebo nepřímo) společenstvím není jedinou cestou, jak obohatit energetický mix společenství. Na trhu existují subjekty, které mají zájem o výstavbu a následné provozování výrobny. Znalost a kontakty v místním prostředí, kterými společenství disponuje pro ně mohou být dostatečnou motivací, aby se do společenství zapojili. Typicky se bude jednat o developery a provozovatele větrných elektráren. Tato varianta může být teoreticky nejrychlejší a nejjednodušší cestou, jak obohatit energetický mix společenství.

V takovém případě bude nezbytné nějakým způsobem zafixovat takového výrobce ve společenství na určitou dobu, což naráží na zákonnou povinnost umožnit členům vystoupení ze společenství. Dobrovolnost členství je totiž základním pravidlem spolkového práva, která má své prameny v ústavním pořádku (článek 20 LZPS). Dobrovolnost se projevuje jak při vstupu do spolku (nikdo nemůže být nucen do spolku vstoupit), tak při vystoupení ze spolku (nikdo nemůže být nucen ve spolku setrvat). Kromě ustanovení § 20c odst. 5 energetického zákona, které zakotvuje maximální tříměsíční výpovědní dobu, je právo na vystoupení ze společenství zakotveno také v ustanovení § 215 občanského zákoníku dle kterého platí že *„Nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho.“* a ustanovení § 268 odst. 1 písm. d), občanského zákoníku dle kterého je možno společenství zrušit i v případě, že společenství brání jeho členům ve vystoupení, přestože bylo společenství předem soudem upozorněno, že toto činit nesmí.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Dle našeho názoru však nic nebrání tomu, aby si společenství ještě předtím, než se zájemce o členství definitivně stane členem, s takovým subjektem smluvně (tedy mimo režim stanov) ujednalo závazek takového člena, sdílet po určitou dobu za určitou cenu ostatním členům společenství elektřinu, s tím, že pokud by takový závazek porušil, byl by za to nějak sankcionován. Přičemž samozřejmě nezbytným předpokladem takového sdílení je členství ve společenství. Člen by totiž v takovém případě nebyl do ničeho nucen, byla by to de-facto čistě obchodní dohoda, do které by člen vstoupil zcela dobrovolně. Alternativa pro něj je do spolku zcela dobrovolně nevstoupit. Taková dohoda by sice mohla být svým způsobem vnímána jako rozporná se zákonem tedy neplatná. Neplatnost by však soud měl dovodit pouze v případě, že by to vyžadoval smysl a účel zákona, což by v tomto případě nemělo nastat. Vystoupení ze společenství by totiž bylo nadále platné, společenství by pouze požadovalo sankci za porušení závazku sdílet elektřinu (nikoli za to, že subjekt vystoupil ze spolku). Dohoda s takovým výrobcem by měla být formulována v zásadě tak, že mezi společenstvím a výrobcem je uzavřena obchodní dohoda o sdílení, přičemž členství ve společenství je v podstatě jen nástrojem, jak dosáhnout plnění takové smlouvy.

Podotýkám však, že existují odborné názory, od našich závěru odlišené, a tedy je zde přinejmenším velký potenciál pro vznik případných budoucích sporů.

Níže shrnujeme výhody a nevýhody jednotlivých variant.

Vlastnictví přímo společenstvím

Výhody

- Právně nejpřímější varianta
- Příjem ze sdílené (případně odprodané do sítě) elektřiny je přímým příjmem společenství
- V případě, že se podaří první realizace, zjednodušuje se možnost realizace dalších (společenství bude mít vlastní track-record, a bude mít majetek, který bude možno poskytnout jako zajištění za účelem zajištění financování dalších zdrojů)[13]

Nevýhody

- V případě instalace většího zdroje prakticky nevyhnutelnost registrace k DPH
- Komplikované zajištění externího financování (nedostatečná historie, majetek a cash-flow společenství, nevýhodná situace pro sjednání bankovních úvěrů, nedostatečné zajištění)

[13] Samozřejmě pokud byste realizovali přes samostatné SPV, bez dalších společníků/investorů, bylo by k tomu také přihlíženo.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- Vyloučena přímá majetková účast členů společenství na vlastnictví zdroje, limituje jejich možnou ochotu investovat

Možné způsoby financování

- Externí úvěrové financování
    - Možné v případě, že by členové společenství poskytli záruky, jinak zřejmě prakticky vyloučeno.
    - Otázkou však je, kteří členové společenství by mohli poskytovat dostatečné záruky. Příspěvkové organizace toto s největší pravděpodobností neučiní, a **obce mají poskytování ručení ze zákona zakázané**.[14] Ostatní subjekty pravděpodobně nebudou dost velké na to, aby toto riziko podstupovaly, případně budou natolik velké, že si budou zdroj moci postavit sami.
- Dluhopisy
    - V případě prostředků od známých subjektů je administrativně jednodušší řešit běžnou smlouvou o zápůjčce.
    - V případě distribuce dluhopisů pro zprostředkovatele se administrativní náklady a zprostředkovatelská odměna stávají zpravidla takovou ekonomickou zátěží, že emise dluhopisů prakticky nedává smysl.
    - Obecně řečeno korporátní dluhopisy vydávané českými subjekty se vzhledem k mnoha neúspěšným emisím v poslední době netěší velké důvěře fundovanějších investorů.
    - Náročnost přípravy dluhopisů se zásadně liší podle toho, zda mají být nabízeny veřejně či nikoli, a dle toho zda velikost emise má přesáhnout 25 mil. Kč či nikoli. Pokud mají být dluhopisy nabízeny veřejně nebo má velikost emiuse přesáhnout 25 mil. Kč, je nezbytné připravovat prospekt dluhopsů, který je schvalován ČNB.
    - V případě připravy tzv. podlimitní emise (tj. bez prospektu), je připravit především emisní podmínky, smlouvu o úpisu dluhopisu, dluhopis samotný, evidenci emise, a případně další dokumenty dle specifikace dluhopisu (např. pro zajištěné dluhopisy atd.)
- Zápůjčky od členů společenství
    - Z právně/administrativního hlediska prakticky asi nejlepší varianta.
    - Zápůjčka může být splácena jak v penězích, tak také případně ve sdílené elektřině (tzv. naturální plnění).

[14] § 38 odst. 3 zákona o obcích. Pokud by se společenství podařilo získat za účelem stavby nějakou dotaci, v úvahu připadá výjimka, dle které *obce mohou poskytnout ručení za závazky ze smlouvy o úvěru jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, státních fondů nebo národního fondu.*

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- Splácení v penězích je určitě účetně a daňově jednoznačnější a jednodušší varianta.
- Splácení v elektřině – pro členy by to však mohlo představovat způsob, jak si na určitou dobu zafixovat cenu elektřiny (část dodávky) ve výhodné výši.[15]
- Pro úplnost doplňujeme, že zápůjčky mohou poskytovat i třetí osoby (mimo společenství), ale v praktické rovině se dají očekávat zápůjčky především od členů.

- Crowdfunding
  - Crowdfunding neboli „skupinové financování" je obchodním modelem, který páruje obchodní zájmy investorů a věřitelů, prostřednictvím tzv. poskytovatele služby skupinového financování, běžně označovaného jako „crowdfundingová platforma".
  - Představuje nástroj, jak získat od většího počtu investorů až 5 mil. EUR.
  - Výhodou je, že podstatnou část administrativy i oslovení investorů vám zprostředkuje crowdfundingová platforma.
  - Nevýhodou je, že platforma si vezme určitou část z úvěru, a zároveň Vám nezaručí, že se Vám podaří získat celý potřebný objem.
  - V České republice je aktuálně uděleno 5 licencí ze strany ČNB, pro místní provozovatele crowdfundingové platformy, desítky dalších jsou nostrifikovány pro činnost na území ČR.
  - Případnou crowdfundingovou platformu doporučujeme vybírat velmi obezřetně, je to zatím poměrně divoký trh, kde již bylo ze strany ČNB uděleno několik pokut příslušným platformám. Vám sice přímo pokuty zřejmě nehrozí, nicméně každá pokuta zhoršuje reputaci platformy a tím pádem také pravděpodobnost, že se Vám podaří získat dostatečné množství prostředků.
  - Finanční prostředky lze prostřednictvím crowdfundingu přijímat buď jako investici (prostřednictvím úpisu akcií na společnosti, kterou byste za tímto účelem museli založit, není možné s.r.o.) nebo jako úvěr.

<u>Vlastnictví prostřednictvím společnosti (spolu)založené společenstvím</u>

Běžným cílem vyčleňování relativně samostatných částí majetku či provozu do tzv. SPV (sole purpose vehicle) jsou zejména (i) oddělení provozních rizik od majetku, (ii) daňová optimalizace (která by však nikdy neměla být jediným cílem, jinak se může jednat o zneužití práva), (iii) vyčlenění rizikovějších

[15] Představme si situaci, že společenství vyrobí elektřinu a dodá ji členovi, společenství vzniká pohledávka ve výši 100. Člen poskytnul zápůjčku ve výši 100 s očekávaným úrokem 10. Na konci roku má společenství zdanitelný výnos z titutlu sdílení elektřiny a neuhrazenou pohledávku a proti tomu závazek ve výši 100 za členem z titulu zápůjčky. V takovém případě je možný zápočet vzájemných pohledávek a závazků. Daňový dopad u společenství je zdanění výnosu bez ohledu na faktickou úhradu (úhrada zápočtem), pro člena žádný daňový dopad není - nevzniká bezúplatný příjem, neboť za elektřinu fakticky zaplatil v penězích. Jakmile mu někdy společenství zaplatí úrok 10 (peněžně nebo zápočtem) dojde u něj ke vzniku zdanitelného příjmu (pokud se jedná o FO).

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

částí podnikání od těch méně rizikových, (iv) vyčlenění za účelem zjednodušení případného převodu příslušné části majetku a provozu na třetí osobu, (v) umožnění diverzifikace výše účasti jednotlivých členů na různých částech podnikání koncernu.

Promítnuto do specifik společenství může oddělení výrobny přinášet tyto výhody:

- výrobna zůstává právně mimo společenství, tedy nesdílí se od společenství ale mimo členy společenství;
- rozšiřují se možnosti ručení za úvěry ze strany obcí – dle § 38 odst. 3 písm. d) platí, že obec může ručit za závazky právnických osob, v nichž míra účasti její nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo kraji nebo státem přesahuje 50 %;[16]
- výhody při prodeji výrobny elektřiny třetí osobě - při prodeji celé společnosti, která vlastní výrobnu přechází i licence na výrobu, která je udělována ze strany ERÚ, zatímco při převodu zařízení jako takového licence nepřechází, je vázána na osobu držitele licence; a
- potenciální zvýšení ochoty investorů do projektu vstoupit, neboť budou mít možnost být přímo společníky, nikoli jen věřiteli;
- oddělení podnikatelského rizika - nepovažujeme ve Vašem případě za natolik relevantní, riziková část byznysu je především ve fáze přípravy a výstavby, což je smluvně dobře řešitelné (zejména nastavením platebních podmínek a výběrem osvědčeného dodavatele), v samotném provozu už tolik (právních) rizik nevidíme.

Vyčlenění výrobny do samostatné společnosit však přináší i následující nevýhody:

- zvýšená administrativní zátěž – realizace prostřednictvím samostatného subjektu, zejména při zapojení více společníků by byla z pohledu transakčních nákladů náročnější jak finančně (je třeba připravit více dokumentů a komplexněji nastavit vztahy mezi společníky), tak obchodně (z hlediska vyjednávání); a
- příjmy z prodeje a sdílení elektřiny nejsou příjmem společenství, případné zisky by do společenství mohly být distribuovány se zpožděním (na základě řádných nebo mezitímních účetních závěrek), a na základě rozhodnutí valné hromady SPV.

Možnosti financování jsou prakticky stejné jako v případě realizace přímo společenstvím, s následujícím odlišnostmi

- možná výjimka pro ručení ze strany obcí, jak je již uváděno výše;

[16] Podotýkáme, že poměr hlasovacích práv a velikost obchodního podílu se mohou odlišovat. Lze tedy udělat i nastavení s majoritním podílem společenství na hlasovacích právech a minoritou na základním kapitálu.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- financování může být prováděno přímo vklady do základního kapitálu nebo příplatky společníků (kterými mohou, ale nemusí být, členové společenství)

Právní limity financování

Pokud by se na financování mělo podílet více subjektů, je nezbytné vždy posoudit, zda by případná nabídka, případně přijaté financování, nepředstavovalo tzv. pokoutný investiční fond (pokud by přijaté prostředky byly v podobě investic, tzn. s nejistotou ztráty, případně velikosti výnosu), nebo přijímání vkladu od veřejnosti (pokud by byl závazek vrátit celou částku, včetně případného úroku).

K tomuto by mohlo dojít v případě, pokud by finanční prostředky byly přijímány od více než dvaceti subjektů, které nejsou tzv. kvalifikovanými investory (větší obce, zejména ORP a větší, zpravidla zřejmě budou kvalifikovanými investory).

Při překročení uvedeného počtu věřitelů/investorů by teoreticky mohlo být využito výjimky pro přijímání vkladu od subjektů, které mají s příjemcem prostředků zvláštní vztah (jako členové společenství), tato výjimka však bývá akceptována relativně výjimečně, a zejména v okamžiku, kdy by společenství mělo větší počet členů (užší vztah je pak těžko obhajitelný).

Pravidla pro zákaz přijímání financí od veřejnosti se v případě přijímání investic a vkladů mírně odlišují (regulace jsou obsaženy v různých právních předpisech).

Pro účely této analýzy nepovažujeme za vhodné zaobírat se detaily těchto regulací, neboť jejich aplikaci bude vždy potřeba posoudit ad.

4.2. Daňové dopady investice do vlastního zdroje elektřiny

Vlastnictví přímo společenstvím

V případě, že bude společenství vlastnit výrobnu elektřiny napřímo prostřednictvím investice do dlouhodobého majetku dojde ke vzniku účetních odpisů dlouhodobého majetku a tím ovlivnění výsledku hospodaření společenství. S tím souvisí i možnost zahájení daňových odpisů, které umožňují snížení základu daně na základě příslušných pravidel zákona o daních z příjmů.

V případě, že bude společenství k financování investice do dlouhodobého hmotného majetku využívat externí financování je nezbytné zvážit též daňové dopady cizích zdrojů. Primárně vycházíme z předpokladu, že cizí zdroje budou úročeny, v takovém případě bude nezbytné posuzovat daňovou uznatelnost takových úroků, a to zejména s ohledem na příslušná pravidla zákona o daních z příjmů. V

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

případě, že budou cizí zdroje bezúročné vzniká společenství majetkový prospěch v podobě tržní úrokové míry, o jehož výši by mělo společenství zvýšit základ daně.

Z pohledu DPH může být pro společenství výhodné majetek pořizovat jako plátce DPH a využít možnosti uplatnění odpočtu DPH z investice při pořízení, a to za předpokladu, že bude majetek využíván ke zdanitelným plněním a budou splněny podmínky dle ustanovení § 72 a 73 ZDPH.

Vlastnicí skrze majetkovou účast

Pokud bude společenství vlastnit výrobní zdroj elektřiny skrze majetkovou účast v jiné společnosti, nebude jeho výsledek hospodaření a následně i základ daně ovlivňován účetními, respektive daňovými odpisy dlouhodobého majetku. Stejně tak nebude základ daně ovlivňován nákladovými úroky z cizího zdroje, za předpokladu, že bude financování přímo do majetkové účasti.

V případě, že bude společenství vlastnit na jiné právnické osobě min. 10 % na základním kapitálu, a to alespoň po dobu 12 měsíců bude v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 písm. ze) ZDP možné, aby docházelo k výplatě podílů na zisku ke společenství bez zdanění srážkovou daní. S tím však pro společenství souvisí povinnost evidovat veškeré náklady spojené s takovou majetkovou účastí a tyto náklady potom v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů vylučovat jako daňově neuznatelné náklady, a to jako přímé nebo nepřímé náklady související s držbou podílu v dceřiné společnosti.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

5. Smlouvy a právní a podobné dokumenty apod. přímo spojené s vlastním založením ES

V rámci projektu byly připraveny:

i. Vzorový zápis z členské schůze;
ii. Zásady zpracování osobních údajů;
iii. Směrnice o sdílení elektřiy ve společenství;
iv. Vzorová přihláška do společenství.

Tyto dokumenty přikládáme jako přílohu této studie.

Vzorový zápis z členské schůze

Je třeba používat s rozmyslem a s detailní znalostí Vašich stanov, tak aby byly řádně posouzena kvóra a potřebné počty hlasů pro přijetí. Součástí je i vzorová pozvánka na členskou schůzi.

Zásady zpracování osobních údajů

Umístěte na webové stránky společenství. V případě podávání on-line přihlášek nebo zřízení členské sekce umsítěte checkbox s potvrzením o seznámení se zásadami.

Směrnice o sdílení elektřiy ve společenství

Podrobnosti uvedeny formou komentářů k dokumentu

Vzorová přihláška do společenství

Podrobnosti uvedeny formou komentářů k dokumentu

EPC, PPA, smlouvu o dílo, smlouvu o investici, ani jiné smlouvy podle energetického zákona připravovány nebyly, neboť jejich použití v praxi společenstvím nepředpokládáme, případně vzhledem k jejich specifičnosti pro každý jedotlivý případ je bude nutno připravit až pro konkrétní situaci. Obecné dokumenty tohoto charakteru nejsou relevantní.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

6. Definice a disclaimer

V této Studii mají následující pojmy níže uvedený význam:

doporučení o velikosti podniku	znamená Sdělení Ministerstva průmyslu a obchodu č. 7/2023 Sb., o vyhlášení českého znění doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků;
energetický zákon	znamená zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
ERÚ	znamená Energetický regulační úřad;
LZPS	znamená Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky;
malá rozpočtová pravidla	znamená zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů;
občanský zákoník	znamená zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
PO	znamená příspěvkové organizace;
směrnice o pravidlech pro trh s elektřinou	znamená směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepracované znění);
směrnice o zlepšení trhu s elektřinou	znamená směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1711 ze dne 13. června 2024, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001 a (EU) 2019/944, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou;
směrnice o podpoře OZE	znamená směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů;
zákon o daních z příjmů	znamená zákon České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů;
zákon o DPH nebo **ZDPH**	znamená zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů;
zákon o kyberbezpečnosti	znamená zákon č. 264/2025 Sb., o kybernetické bezpečnosti;
zákon o obcích	znamená zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů;
ZOK	znamená zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ve znění pozdějších předpisů;
ZSVR	znamená zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Tato Studie byla vypracována Zpracovatelem výhradně pro potřeby Objednatele a Klienta a Klient ji bez předchozího písemného souhlasu Zpracovatele nesmí kopírovat, zveřejňovat, předávat třetím osobám ani jinak šířit; závěry a doporučení v něm obsažené vyjadřují odborný názor advokáta, který jej zpracoval ke dni jeho vyhotovení a nelze vyloučit, že soudy, správní orgány či jiní odborníci dospějí k odlišnému výkladu nebo že relevantní právní úprava či praxe se v budoucnu změní, a to především i s ohledem na to, že se týká praxí a rozhodovací činností nepříliš prozkoumané oblasti.

Seznam příloh:

I. Seznam členů
II. Oznámení o registraci společenství na ERÚ
III. Návrh nových stanov
IV. Vzorový zápis z členské schůze;
V. Zásady zpracování osobních údajů;
VI. Směrnice o sdílení elektřiny ve společenství;
VII. Vzorová přihláška do společenství.

Mgr. Ing. Vít Brejša, advokát

Protega, advokátní kancelář

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU
NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY
Ministerstvo životního prostředí
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY